

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . K 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . K 29.—
za ostalo inosemstvo . . . K 35.—
V Ljubljani na doma:
za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . K 2.—
V spravi prejemam mesečno . . . 1-80
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . K 7.—
za Nemčijo celoletno . . . K 9.—
za ostalo inosemstvo . . . K 12.—

SLOVENE C

Inserati:
Enostolpna pettirvsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . po 30 v
za dva- in večkrat . . . 25 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Poslano:
Enostolpna pettirvsta po 60 v
Izhaja vsak dan izvenredno nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.787, ograde 26.511, bozn.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Najlepši spomenik za padle junaške branilce domovine — dejanska skrb za njihove vdove in sirote!

V ponedeljek ob 11. uri dopoldne se je v slavnostni dvorani kranjske deželne vlade, katero je krasil sredi zelenja kip našega ljudskega cesarja, vršilo ob navzočnosti prejasnega nadvojvoda Leopolda Salvatorja velepomembno zborovanje, ki je pričelo, da je zavest, da treba vdovam in sirotam naših padlih junakov hitro in resnično pomagati, živa v vseh slojih naše dežele in da bo naše delo in pomoč v prvi vrsti treba osredotočiti v to najnujnejšo potrebo. Na zborovanju so bili navzoči zastopniki dežele z deželnim glavarjem dr. Šusteršičem na čelu, zastopniki duhovščine, občinskega sveta ljubljanskega z županom dr. Tavčarjem, zastopniki učiteljskega, trgovskega, obrtniškega, delavskega, zastopniki občin in denarnih zavodov iz Ljubljane in z dežele. Združilo se je vse v eni misli: pomagati onim, katerih reditelji so se žrtvovali za domovino in za nas vse. Tu je polje, kjer se lahko združi vse, ki jim je dežela Kranjska in njeno prebivalstvo resnično pri srcu, tu je polje za plemenito tekmo: podajmo ljudstvu roko, da bo zopet vstalo in si opomoglo. Osredotočimo vso skrb okoli mladine padlih naših bratov, da bo njihova mladina deželi v čast, kakor so ji bili očetje v ponos. Te intencije ima »Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote in za mladinsko skrb«, zato zasluži vso našo podporo in zato bomo o zborovanju obširneje poročali, da se širša naša javnost zavzame za društvene namene in z dejansko skrbjo za vdove in sirote padlih junaških branilcev domovine postavi junakom najlepši spomenik!

Zborovanje je otvoril Njegova Svetlost princ Lobkowitz, ki je govoril:

Vaša cesarska in kraljeva Visokost! Velepoštovane dame in gospodje! Kot namestnik našega velepoštovanega predsednika Nj. ekselence grofa Wickenburga, ki je obolel, imam čast, otvoriti današnji ustanovni občni zbor kranjskega deželnega društva c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote, kakor tudi za otroško varstvo in mladinsko skrb in si dovoljujem v imenu c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote kakor tudi v imenu vseh pričujočih, položiti k nogam Vaše ces. in kralj. Visokosti najtoplejšo in najspoštljivejšo zahvalo za najmilostljivejšo udeležbo na današnjem zboru.

Najtoplejšo se zahvaljujem tudi velepoštovanemu gospodu deželnemu predsedniku grofu Attems, ki je ustanoviti tega deželnega društva od vsega začetka posvetil največje zanimanje in dobrohotnost ter mu ugledil poti.

Zahvaljujem se tudi vsem navzočim velepoštovanim damam in gospodom za njih dobrohotni prihod, njih mnogoštevilno navzočnost, koja nas napolnjuje z veseljem zaupanjem, saj smemo iz tega sklepati, da najmerodajnejši krogi dežele v polni meri cenijo velikost in važnost nalog, ki jih ima c. kr. avstrijski zaklad za vojaške vdove in sirote ter našem deželnemu društvu tudi v bodoče ne bodo odrekli svoje dejanske podpore in pospeševanja.

Glasom pričujočih pravil za kranjsko deželno društvo je vsakokratni deželni predsednik tudi predsednik tega društva, vsled česar si dovoljujem prositi gospoda deželnega predsednika grofa Attems, da dobrohotno prevzame predsedstvo današnjega zborovanja in blagovolji voditi ustanovitev tistega ustroja, ki bo poklican, da vrši v kronovini, ki je izročena njegovi skrbi, za njeno prebivalstvo tako važno in kakor upamo tudi blagovito poslanstvo.

Deželni predsednik grof Attems je prevzel predsedništvo, nakar je govoril princ Lobkowitz o društvenem namenu.

Veleugledni zbor! Živimo v dneh, kakoršnih svet še nikdar videl ni, spričo katerih obledi vse, kar nam ve povedati zgodovina. Kakor strupena kuga se je razširila vojna strast skoraj po celi Evropi in preko njenih meja. Prestoli se majejo in padajo, milijoni in milijoni ljudi si stoje z

orožjem v roki nasproti, zemlja nima več dovolj prostora za odločitev teh krvavih bojev, ki se pogrezajo celo v globine morja in se dvigajo gori v zračno kraljestvo. Množice se gibljejo in izvršujejo se dela, o katerih preje ni sanjala nobena domišljija, vsi pojmi so premaknjeni, vse številke so zrastle v neizmernost. In ravno tako se je zgodilo z dušnimi in duhovnimi lastnostmi ljudi, v dobrem kakor v zlem, z njihovimi čednostmi in pregrehami. Tudi te presegajo vse dosedanje mere. Laž in prevara, hinavstvo in izdajstvo, krutost in uničevalna strast, sramotna sebičnost in brezvestna dobičkaželost silijo genija človeštva, da si zakriva svoje glavo. Toda kakor je tudi globoko brezdnost, v katerega zremo, tako so pa svetle tudi višave, v katere se je povzpela domovinska ljubezen in junaštvo, požrtvovalnost in nepremagljiva vstrajnost v preuščanju stisk in težav, ljubezen do bližnjega in neutrudna volja pomagati, čut skupnosti in dolžnosti. Ne le na fronti se vrši boj v žilavem odporu proti našim sovražnikom, tudi v zaledju tekmuje mlado in staro, moške in žene, da podpro in okrepe ta odpor in zacelijo rane, ki jih je vsekal meč. Čut nerazdružljivosti se je zbudil v nas, zavest, da je vsak posameznik člen v verigi celote, da mora nasproti tej celoti, nasproti svoji domovini, nasproti bližnjemu izvrševati svete dolžnosti. Povsod in na vseh popriščih vidimo tedaj z veseljem in ponosom, kako se giblje na tisoče rok v pomoč, kako se z do zdaj nepoznano požrtvovalnostjo doprinašajo darovi in izvršujejo dela, kako je vsak srečen in se višje ceni šele tedaj, ako si sme reči, da je tudi doprinesel svojo troho pri velikem delu za brambo domovine in ljubezni do bližnjega. Le-ta in pa čut dolžne hvaležnosti nas tudi pred vsem nagibata, da posvetimo svojo skrb vdovam in sirotam onih, ki so za cesarja in državo kot branilci domovine in zaščitniki nas vseh darovali najvišje: svoje življenje. Njim velja sočutje vseh in obilo in voljno so že tekli darovi v to svrhu, obilo, toda seveda niti v približno zadostni meri, ki jo bo zahtevalo število potrebnih v bodočih letih. Ne gre pa samo za to, ne gre samo za preskrbo denarnih sredstev in ne smemo se omejiti samo na ta najprimitivnejši, skoro bi mogli reči najsigurnejši način skrbstva, ki meni, da more z več ali manj izdatnimi denarnimi prispevki vsemu zlu odpomoči in zadostiti svoji dolžnosti. Cilj, katerega si je zastavil vdovski in sirotinski zaklad, je višji in obsežnejši; organizirali in izvesti hoče individualno skrb, ki naj vodjena po pameti in izvajana z gorlim srcem sprejme vse pomoči potrebne v svoje varstvo in si v ljubezni prizadeva, da jim, v kolikor je to pač mogoče, nadomestiti tistega, katerega jim je bila usoda uropala. Tak način osebnega skrbstva, pomoči človeka človeku, soglašja tudi s splošnim čustvovanjem, in tudi v tistih, ki se doslej niso udeleževali takih nalog, posebno mladinske skrbi, se je zbudil čut, da se moramo za ostale naših padlih junakov zavzeti še na drug, dalekosežnejši način nego s tem, da jih rešimo iz skrajne bede. Tekom našega organizatorskega dela smo mogli zato mnogokrat in mnogokrat z zadovoljenjem opaziti, da je razlaga naših ciljev in nalog kakor otvoritev novih vidikov povsod vzbudila veselo in mogočno vneto za našo stvar. Ko smo izvajali, kako je naš namen, da potrebnih vdov ne podpiramo samo z darovi, marveč da jih vselej, če le mogoče, povedemo na pot samopomoči, da jim gremo na roko s svetom, s pravno pomočjo, z naklonitvijo sredstev za ustanovitev samostojne eksistence, z olajšanjem strokovne izobrazbe in pred vsem s preskrbo možnosti, da izroče svoje otroke čez dan v zanesljivo varstvo in se morejo brez skrbi posvetiti pridobitni delavnosti, ali če smo pojasnjevali, kako je mogoče nešteto mladih bitij potom materinskih posvetov in skrbi za dojenčke obvarovati prezgodnje smrti ali dosmrtni hiralosti, kako se morajo otroci, ki ne morejo ostati pri materi, izročiti le skrbno izbranim, zaupanja vrednim osebam v nego, uk in zaščito ali pa se morajo spraviti v primerne zavode, kako

se mora zdravju in telesnemu prospehu otroka kakor tudi razvoju njegovega duha in značaja posvečati trajna pozornost in nega in stremeti za tem, da se kolikor mogoče vsak izobrazí po svojih zmoglostih in darovih itd., — tedaj se je poslušalcem šele odprl vpogled ne samo v velikost naših nalog, marveč tudi v dalekosežne blagovite uspehe, ki se dajo na ta način doseči. In v spoznanju, da je mogoče zmagati tako delo samo s sodelovanjem vseh krogov prebivalstva, se je obenem vzbudila v njih vesela verna, da se tega dela in prizadevanja po svojih močeh udeležujejo in pripomorejo, da bo velika stvar dosegla tudi velike uspehe.

Z zaupanjem gleda zato vdovski in sirotinski zaklad v bodočnost, pa naj je tudi teža njegove naloge še tako silna; sočutje z ostalimi naših hrabrih bojnikov je vsepovsod živo in čilo, čut dolžnosti in skupnosti sta se zbudila in ako se nam le posreči, da povsod postavimo prave voditelje, jim za delo navdušenega spremstva gotovo ne bo manjkalo.

Zvezali smo se s splošnimi mladinskorskbrstvenimi organizacijami v svrhu skupnega dela in tako hočemo v zvestem sobojstvu in kakor sem prepričan v vzajemnem pospeševanju naših ciljev stopiti na mejdan, da se na svoj način borimo za čast in bodočnost naše domovine. Uničiti so nas hoteli, toda tudi našimi so se uresničile pesnikove besede o duhu, ki hoče zlo, pa stvarja dobro; palice, ki so jih upali posamezno zlomiti, je ogenj bitke le še tesneje zvezal in kar nas je imelo razbiti, je vzbudilo v nas tisto, česar nam je za neomejen razvoj vseh moči tu in tam še manjkalo: resnost in odgovornost, vdanost in požrtvovalnost in jasno zavest naših dolžnosti do našega bližnjega in naše domovine. Resni časi nas čakajo tudi še po vojski, kajti boj nikdar ne počiva in tudi v gospodarski borbi si bomo morali svoje stališče priboriti in ga braniti. Zato hočemo pa tudi vse zastaviti, da nabrusimo svoje orožje tudi za bodočnost in mladost človeško seme, ki je izročeno naši skrbi, naj doraste, zdravo na duši in telesu, v hraber in vrl rod, v močno bran domovine v vojni in miru.

In sedaj se naše misli in naša srca hvaležno obračajo k našem vladarju in vladarici, ki vedno z očetovsko-materinsko skrbjo misli na vse potrebne, prav posebno pa na vojne vdove in sirote ter kot Najvišja protektorja c. kr. zaklada za vojaške vdove in sirote na velikodušen način najmilostljivejše posvečata našim prizadevanjem svoje Najvišje zanimanje. Bog obvaruj, Bog ohrani Njuni Veličanstvi! (Slovensko!) Njuni Veličanstvi živio, živio, živio! (Gronoviti »Živio« klici.)

Za princem Lobkovicem je društveni pomen in organizacijo v daljšem govoru pojasnjeval deželni predsednik grof Attems, nakar se jutri še povrnemo. Gospod deželni predsednik je prebral brzojavko, ki jo je v imenu zborovalcev poslal Njeg. Veličanstvu cesarju:

Generalnemu pobočništvu Njegovega Veličanstva cesarja in kralja na Dunaju, c. kr. Dvor.

Zbrani na ustanovni seji deželnega društva za Kranjsko c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote kakor tudi za otroško varstvo in mladinsko skrb, prosijo, da blagovolite položiti pred vzočje Najvišjega prestola njih navdušeno udanostno izjavo z obljubo, da bodo napeli vso svojo moč, da v smislu Najvišjih, na vzvišen način ponovno izraženih intencij Njeg. c. in kr. Apostolskega Veličanstva in Njenega Veličanstva cesarice in kraljice z zvesto skrbjo pomagajo vdovam in sirotam na bojišču padlih vojakov ter vzgoje današnjo mladino v vrl rod, v krepko oporo njene domovine.

Društveni predsednik:

Henrik grof Attems,
c. kr. deželni predsednik.

in

odgovor cesarjev,

ki je došel skupščini:

Gospodu deželnemu predsedniku na Kranjskem, grofu Attems.

V Ljubljani.

Grad Laxenburg, 9. julija 1917.

Njegovo Veličanstvo se Vašemu Visokorodju kakor tudi vsem udeležencem na ustanovni seji deželnega društva za Kranjsko c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote kakor tudi za otroško varstvo in mladinsko skrb najtoplejšo zahvaljuje za podano zgovorno udanostno izjavo ter izraža željo, da bi bila tudi ta patriotična skrbstvena akcija, ki živa Najvišjo pohvalo, doprinesla k poročstvu prospešne bodočnosti naše drage domovine. — Po najvišjem nalogu

generalni pobočnik Njegovega Veličanstva.

Nagovor prejasnega nadvojvoda Leopolda Salvatorja smo priobčili že v večernejši številki.

Pozdrav dežele Kranjske.

Deželni glavar dr. Šusteršič

je v imenu dežele Kranjske izvajal slovensko: Vaša cesarska in kraljevska visokost! Velecenjeni in visokospoštovani gospodje! Kranjska dežela pozdravlja danes najspoštljiveje in radostno v svoji sredi Njegovo cesarsko Visokost prejasnega gospoda nadvojvoda Leopolda Salvatorja, ki je izvolil počastiti danes s svojo navzočnostjo in sodelovanjem to odlično zborovanje. Izrekam mu v imenu kranjske dežele in celega njenega prebivalstva najiskrenejšo zahvalo in vdano zagotovilo, da dežela Kranjska in njeno patriotično prebivalstvo ve dobro ceniti započeto akcijo v blagor zapuščenih kranjskih vdov in sirot, da se zaveda, kaj je dolžna onim, ki so žrtvovali svoje življenje v obrambi domovine. Avtonomno zastopstvo kranjske dežele bo v tem oziru slej ko prej vršilo svojo popolno dolžnost. Nemški je deželni glavar nadvojvodi izrekel zahvalo, da se je osebno potrudil v Ljubljani in s tem zborovanju dal poseben pomen. Cela dežela se zaveda važnosti te akcije in cela dežela popolno pojmuje tozadevno plemenito prizadevanje Njihovih Veličanstev, katerima je vdana z nesprenmljivo ljubeznijo, zvestost in vdanostjo. — Storit si mora tudi pri nas vse, da se zacelijo rane. Avtonomno zastopstvo kranjske dežele bo storilo, kakor doslej, vse, kar je v njegovi moči. Dežela se zaveda, da to ni samo patriotična dolžnost, da ni samo humanitarna naša dolžnost, ampak da ima prizadevanje posebno tudi socialno in gospodarsko stran. Sedanjost je vse starejše poklicala pod orožje, sedaj se gre za bodočnost in bodočnost se nam smeji iz oči naše mladine, za to bodočnost moramo vse žrtvovati. G. deželni glavar je slovenski končal: Iz srca cele dežele govorim, ako pravim, da vsa naša iskrena ljubezen, vsa naša požrtvovalnost je dolg, ki ga dolgujemo za puščenim vdovam in sirotam padlih sodelancev. V tem duhu pozdravljam to organizacijo in njen krassen začetek ter kličem: Bog daj svoj blagoslov pri tem delu! (Živahno odobravanje.)

Deželni predsednik grof Attems je nato prešel na naslednjo točko dnevnega reda:

Društveni odbor.

V odboru so po svojem uradnem značaju:

Knezoškof dr. A. B. Jeglič, namestnik kanonik dr. Jož. Gruden, deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, namestnik dr. V. Pegan, predsednik dež. sodnije Adolf Elsner, namestnik dvorni svetnik Jožef Pajk, predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu Fr. Garzarolli pl. Thurnlack, namestnik dr. V. Förster, predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu, Janko vitez Bleiweis Trsteniški, boaron pl. Schönberger, c. kr. vladni svetnik, J. Krese, c. kr. deželno-vladni svetnik, namestnik dr. Leopold Žukec, c. kr. višji okrajni komisar, dr. L. Bogataj, c. kr. deželno-vladni konc. praktikan, deželna šolska nadzornika dr. Michael Opeka in Albin Belar, namestnika mestni šolski nadzornik Franc Lavtižar in šolski svetnik dr. H. Svoboda, polkovnik Ludvik Kneifl in podpolkovnik Rudolf Jeglič, namestnika nadporočnika Bož. baron Schwarz in Rudolf Grošelj, dr. Jožef Dermastia, dež. svetnik, namestnik Karel Dermastia, ravnatelj »Slov. trgvske šole«, dr. Ferdinand Tomažič, dež. tajnik, namestnik dr. Fr. Logar, dež. komisar, kot zastopnik

nik dež. šolskega sveta za Kranjsko, nadučitelj Janko Jeglič, Frančiška Ileršič, namestnika: učitelj Franc Schiffer in gospodična Frančiška Zeme, zastopniki »Ženskega vojnega prispevka«: grofica Marija Attems in Bogumila Šusteršič, soproga deželne glavarja.

V odbor so bili nadalje izvoljeni: dr. Ažman Josip, advokat; dr. vitez pl. Bleiweis, deželni zdravstveni nadzornik; P. Campa Avguštin, gvardijan; dr. Eger Ferdinand, odvetnik; vitez pl. Gutmannsthal Nikolaj, veleposestnik; knez Ivan, predsednik obrtno-pospeševalnega urada; pl. Levičnik Albert, dež. sod. predsednik v pokoju; Loy Alojzij, župan; Petrič J. župnik; dr. Plautz Oskar, rav. tajnik Kranjske hranilnice; vitez Schöppel, uradni ravnatelj Kranjske hranilnice; Staudacher Ferdinand, rač. revident; dr. Tretter Lovrenc, gimnazijski ravnatelj; dr. Triller Karel, podžupan; vitez Trnkoczy Ubald, lekarnar; Urbanč Feliks, veletržec; Vukšinič Martin, oskrbnik; knez Windischgrätz Hugo Werand, graščak.

Za člane razsodišča so bili izvoljeni: predsednik dež. sodišča Adolf Elsner; odvetnik dr. Karel Triller; župnik Iv. Petrič; kot namestniki: dr. Ferdinand Eger; dr. Josip Ažman; vitez pl. Gutmannsthal.

Za računsko pregledovalca sta bila izvoljena: Gjuro Rašica, ravnatelj, in Pavel Seemann, tovarnar.

Zborovanje je zaključil g. predsednik s pozivom, naj bi prebivalstvo ohranilo zanimanje za društvo in z vneto podpiralo društvena prizadevanja.

Prepričani smo, da ne bo našega deželana, ki bi se svoje dolžnosti napram tej nujni socialni akciji ne zavedal. Naši junaki so storili svojo dolžnost, storimo tudi mi svojo! Ljubezen do domovine naj se pokaže v dejanski ljubezni do ljudstva!

Za novo ustavo.

(Z Dunaja.)

Ni dvoma, da obstoji nekaka logična zveza med vprašanjem naše ustave, sedanjega krizo v Nemčiji ter mirovnim problemom.

Poročal sem v petek zvečer, ko so se še vršili razgovori parlamentarnih načelnikov z ministrskim predsednikom Seidlerjem, da gre za važno zvezo. Parlamentarci so se s častno besedo zavezali, da bodo molčali. Molčali so, a ne vsi — v soboto jutraj so že prinesli dunajski listi, da je cesarjeva želja, čimprej pričeti z deli za novo ustavo, ki naj se uredi v smislu zahtev vseh narodov. Nova ustava pri nas — je eden predpogojev miru! Spominjam se nehoti na znameniti govor dr. Lammassa v gosposki zbornici, kjer je povedal ta sloveči strokovnjak mednarodnega prava tudi to-le misel: Prvi pogoj miru je: amnestija, drugi: sprememba ustave na podlagi narodne avtonomije in samoodločbe. Potem pa nastopi lahko — in to edino naša država s svojim popularnim cesarjem — ter predlaga mir vsem vojskujočim narodom na temelju razoroženja ter mednarodnega razsodišča, ki naj razsodja v mednarodnih sporih.

Prva točka je na splošno rešena. Druga, to je sprememba ustave, se ima pričeti. To bo precej težje in trše delo, ko si narodni interesi tako nasprotujejo.

Brali smo, da se je naš cesar mudil na Bavarskem in Virtemberskem, da je bil na Dunaju saški kralj, za njim Hindenburg z Ludendorffom in slednjič nemški cesar Viljem s cesarico. Kaj so se menili, ne vemo. Ostanemo le pri dejstvih, ki nam jih uradno poročajo.

Sinočnji listi so pa prinesli novico, da imajo v nemškem državnem zboru — oziroma proračunskem odseku — krizo. Povzročil jo je polanec katoliškega centra Erzberger, ki je govoril zelo ostro. Kaj je govoril, je tajno in ni prišlo v javnost. Damašnji dunajski listi vedo le, da je govoril o podmorskih čolnih ter o možnosti miru. Listi povdajajo, da je ta centrova akcija zahteva skupnega delovanja krone, vlade in ljudstva. Dosedaj je nemški cesar, ki je pruski kralj, skupno vladno imenoval sam. Sinočnji poluradni list »Wiener Allgemeine Zeitung« piše, da se ta frakcija katoliškega centra, ki stoji za Erzbergerjem, vnaša za politiko miru cesarja Karla. V pojasnilo povemo, da se poslanec Erzberger že dolgo časa trudi za mir ter da je on tisti, ki je sklical znano mednarodno mirovno konferenco katoliških parlamentarcev v Curih. Mpa tedaj v mednarodni politiki ni neznana osebnost. Če se prav ne motim, je bil svoj čas tudi že v Vatikanu.

Medtem so nastopili na Nemškem tudi socialni demokratje in Scheidemann, voditelj takozvanih »socialpatriotov« — to je socialnodemokratska večina, je govoril v odseku tako ostro, da mu je ploskala celo radikalna socialistična manjšina.

Ti dve stranki — katoliški centum in socialisti — zahtevajo popolno spremembo sistema na Nemškem, parlamentarizacijo skupne vlade ter demokratizacijo volilne reforme, posebno na Pruskem.

Položaj je tak, da listi pišejo o odstopu državnih tajnikov Helffericha, mornariškega šefa Cappelle in sam Bethmann-Hollweg ne sedi več trdno.

Konservativci in vsenemci so v odgovor na to v odseku razglasili svoj vsenemški program kot bojno geslo proti centru in socialistom. Prihodnje ure prinesejo odločitev, ki je v rokah cesarja Viljema.

Medtem pa se tudi pri nas vrše živahna posvetovanja o novi ustavi. Reči je treba, da gre pri nas brez krize in brez vznemirjenja. Vse stranke so edine v tem, da je ustavo treba premeniti.

Nasprotstva obstoje le v tem: kako in na kak način?

Vlada je predlagala, naj bi novo ustavo sestavljali posebni državni svet, obstoječ iz parlamentarcev obeh zbornic in veščakov. Načelnik »Jugoslovanskega kluba« je že izrazil pomisleke proti temu načinu in tudi druge stranke so se uprle. Stališče večine strank je to-le: Ustava je izraz dejanskega razmerja v državi. Žive sile je možno spraviti na papir, a papir ne nadomestih živih sil. Prišel bi čas, ko bi se po-

razmeram med narodi. Ko bi državni svet tudi pogodil pravo, bi se parlament vendar le v boju moral poskusiti z ustavo, ki jo je izdelal državni svet. Čemu pa imamo parlament, da bi ustanavljali še državni svet? In ni zadnji vzrok odpora proti državnemu svetu ta, da bi vlada utegnila priti v skušnjavo in parlament začasno zamenjati z državnim svetom. Na vrhu bi zopet bila nesrečna birokracija. Nove ustave ni mogoče delati ne v salonih, ne v državnem svetu, marveč delajo naj jo narodi med seboj.

Prevladuje mnenje, naj ustavni odsek poslanske zbornice sestavi posebni pododsek, ki naj po potrebi pritegne k sebi še priznane strokovnjake in ta pododsek naj skupaj s podobnim odsekom gosposke zbornice sestavlja novo ustavo.

Stranke niso še v plenarnih sejah sklepale o tem vprašanju. »Jugoslovanski klub« bo prihodnji torek zavzel o tem svoja stališča.

Nemci so bili že v petek precej razburjeni vsled potvorenje izjave poslanca Stranskega. In čuli so se iz njihovih ust glasovi, da ne dopuste nobene spremembe. Toda tedaj se nihče ni znal za Seidlerjev razgovor z načelniki strank. Pozneje pa je začelo prevladovati pri njih prepričanje, da je v njih lastnem interesu, če sedejo s Slovani k zeleni mizi in — hočeš nočeš — dajo iz rok — »koncesije«. V tem oziru je »Zeit« povedala to-le misel: Nemški poslanci se morajo upravičeno bati, če med narodi Avstrije vsled nemškega odpora ne pride do sporazuma, da se bo potem to vprašanje, res reševalo pri mirovni konferenci, kjer nemški vpliv ne bo mogel biti tako odločilen. Velikanska večina zbornice stoji na stališču popolne enakopravnosti narodov, narodne avtonomije in nemški nacionalizem je s svojim Wolfom — čisto osamel.

Cesar Karel je bil, ki je po Seidlerju sporočil poslancem nujno potrebo ustavne spremembe. Sprožil je kamen, ki ga ne ustavi nihče več, dokler ne pride do cilja.

Ta cilj je: Enakopravnost in demokratična narodna avtonomija vseh narodov habsburškega cesarstva.

Predpogoji za uspešno mirovno ponudbo bodo potem dani.

Pred odločilno krizo v Nemčiji.

V Berlinu niso bili tako razburjeni in napeto radovedni, kakor so zdaj, od znamenitih dni avgusta 1914. O krizi, ki naj da ljudstvu oblast v upravi in ki naj demokratizira Prusijo, vse govori. Upajo, da se bo vsled krize lažje sklepal mir, ki ga izvemši pruskih junckerjev in sicer maloštevilnih, a zato tim glasnejših vsenemških vojnih hujskačev, vse želi. V proračunskem odseku je nova večina v nemškem državnem zboru zahtevala, naj kancler pove, kakšno stališče so zavzeli v kronskem svetu nasproti programu večine. Ker pa kancler ni hotel odgovoriti, se je nasprotje med njim in večino še poostroilo. Dejstvo, da vodi centum vso reč, je povzročilo v Berlinu govorice zelo bujne domišljije. Erzberger, voditelj centra, je bil dozdaj v prijaznih razmerah s kanclerjem. Del časopisja centra s »Kölnischer Volkszeitung« na čelu je nastopal za osvojitve na zahodu in za vojno odškodnino: preobrat v nazorih si za

to javnost ne more tolmačiti. Listi so si celo izmislili, da je zasljal naš cesar Karel Erzbergerja v Laksenburg in da je Avstrija pritisnila, naj se sklene mir, s katerim se odpovedujejo osvojitve. Erzberger ni bil v avdienci v Laksenburgu, a tajiti se ne more, da je nastop našega zunanjega ministrstva glede na vojne smotre zelo olajšal delo večini nemškega državnega zbora za mir. Položaj v Nemčiji se še ni odločil, a nastop večine nemškega državnega zbora za mir in za demokratiziranje javnosti v Nemčiji se mora pozdravljati.

Bethmann Hollweg ne bo sklepal miru.
Kolin, 10. julija. »Kölnische Volkszeitung« piše v članku iz Berlina pod nadpisom: Pojasnilo! Cincanje vodilnega državnika je v notranji državi ustvarilo veliko napetost, ki je zadnje dni izbruhnilo v državnem zboru. Pod takim pritiskom se morajo danes dovoliti zahteve, ki bi jih močna in spretna roka lahko pravočasno in zmerno dovolila, kar bi bilo kroni v korist. Nihče se ne varaj, da so pripravili veliko monarhistične glavnice. Dasi je kancler utrdil s različnimi obljubami in z odpustom več svojih sodrušnikov svoje stališče, sedanjí kancler pač ne bo sklepal miru. Besedo fiaske politika se je v zadnjih dneh z ozirom na sedanjo vlado večkrat slišalo. Firma je kompromitirana.

Za pravice ljudstva v Nemčiji.
Berlin, 10. julija. (K. u.) Gospodarski odsek državnega zbora se je zbral na sejo. Tudi kancler je bil navzoč. Poslanec Ebert je takoj, ko se je otvorila seja, vprašal kanclerja, kaj se je sklepalo v kronskem svetu. Državni kancler pl. Bethmann-Hollweg je izjavil, da zdaj še o kronskem svetu ne more poročati. Kar je pisalo časopisje, so si pisatelji zaslužili veliko čast z ozirom na njih domišljijo.

Odslek se je na to odgovdil, ne da bi bili o predlogu poslanca Elberta razpravljali dalje. Elbert je rekel, da bi bilo nesmotre- na zdaj tu vsaka beseda.

Odslek se je razšel; poslanci so bili zelo razburjeni.

Seja je trajala deset minut.

O odgoditvi seje nemškega državnega zbora.

piše 10. t. m. »Vossische Zeitung«: Ker kancler ni ničesar izjavil, so seveda zopet slutili razne reči. Kancler najbrže noče ničesar izjaviti, dokler se ne bo odločila krona. Skoraj gotovo je, da bo imenovan nov kancler, ker to zahteva večina poslancev. Novi kancler bo delal s strneno in deloljubno večino. List navaja tudi imena kandidatov za ministrstvo, a to poročilo je pač še prezgodnje. Pač pa se poroča iz Berlina, da je kancler Viljemu predlagal nove ministre, a cesar se še ni odločil; tudi ni resnično poročilo, da bi bil cesar izjavil, da kanclerju prej ko slej zaupa.

Posveti pri cesarju Viljemu.
Berlin, 10. julija. (K. u.) Cesar Viljem je zasljal danes kanclerja, notranjega ministra in načelnika civilnega kabineta. V državnem zboru je plulo živahno življenje in se širile najrazličnejše govorice o izpremembah v pruskih in v nemških uradih. Centrum, socialni demokratje, narodni liberalci in naprednjaki se zdaj pogajajo o skupnem nastopu na rešitev vprašanj, kako naj se določi vojni smoter in parlamentariziranje vlade.

Popolnoma nov položaj v Nemčiji.
Berlin, 16. julija. »Tageblatt« javlja: Ker so izpremenili narodni liberalci svoje stališče nasproti kanclerju, je postal popolnoma nov položaj. Stranke se morajo iznova posvetovati. Seje zveznega sveta, ki je bila napovedana za četrtek, še niso odpovedali. Sodi se, da bo v četrtek kriza rešena.

Nova večina v nemškem državnem zboru. — Splošna volilna pravica v Prusiji. — Parlamentariziranje vlade.

Berlin, 10. aprila. Položaj se polagoma jasni. Zdaj gre za to, če se bodo združile stranke centuma, napredna ljudska stranka, narodni liberalci in socialni demokrati. Popoldne so se zopet posvetovali o resoluciji, ki naj bi izrazila voljo večine državnega zbora.

Težave upajo tako premagati, da se ustani vlada, ki bi bila v najtesnejšem stiku z večino. Upajo, da bodo tako našli obliko, v kateri izrazi državni zbor na znotraj in na zunaj svoj nazor o vojnih smotrih. Pogajajo se zdaj že na širšem temelju. Strankam, ki se hočejo združiti v kupnih smerah, so se pridružili tudi svobodni konservativci, Poljaki in Alzačani.

Nova večina namerava aktivno poseči v vodstvo državnih poslov. Obsegala bo ves državni zbor izvemši konservativcev in neodvisnih socialistov, kar je zgodovinskega pomena. Zdaj ne gre več za to, če ostane kancler, marveč predvsem za vprašanje, če se bo veliki sistem izvedel. Sistem se bo izpremenil. Pričakujejo, da bo izšla te dni cesarska naredba, s katero se bo naznanila za Prusijo splošna, enaka, direktna in tajna volilna pravica, izpremenilo se bo ministrstvo in priznalo parlamentariziranje vlade.

Bethmannov naslednik.
Berlin, 10. julija. (K. u.) »Vossische Zeitung« poroča: Včerajšnjega kronskega sveta se je udeležil tudi komisar prehrane Mihaeli. Pravijo, da bo Mihaeli prevzel Helfferichovo ali celo kanclersko mesto.

Vtis krize v Parizu.
Curih, 10. julija. Iz Pariza se javlja: Dogodki v Nemčiji osredotočujejo pozornost bolj, kot dogodki na bojišču. Časosi izdajajo posebne izdaje, a vzdržujejo se vsake kritike in napovedi. V tajni seji francoske zbornice so bili popolnoma pod utisom amsterdamskih in genfskih poročil o položaju v Nemčiji.

Državni zbor.

Dunaj, 10. julija. Zbornica je razpravljala danes o poročilu vojno-gospodarskega odseka o pooblastitvenemu zakonu za vojnogospodarska vprašanja. Ta zakon bo stopil namesto tozadevnih naredb po § 14 z dne 14. oktobra 1914. Ministrski predsednik je zavzel nasproti temu zakonskemu načrtu v kratki izjavi stališče.

Predsednik dr. Gross je otvoril sejo ob 11. uri 10 minut. Sporočil je, da je dovolil poslancu Klofaču enomesečni dopust.

Nato preide zbornica v razpravo o vojno-gospodarskem pooblastitvenem zakonu. Na predsednikov predlog se določi za posamezne govore čas 30 minut.

Poročevalec dr. Freissler izvaja, da je častna dolžnost zbornice, odstraniti določbe po § 14 in zopet vpostaviti ustavno pot. Toda če bi zbornica kar naglo odstranila to naredbo, ki tvori podlago celi vrsti vojnogospodarskih vladnih odredb, bi utegnil vojnogospodarski ustroj obtičati. Zato predlaga, naj sprejme zbornica zakon kot ga je sestavil odsek.

Ministrski predsednik dr. pl. Seidler izvaja med drugim: V vojni dobi živimo in izrednih razmer ne bo mogoče kar čez noč odpraviti. Zato nam ni mogoče takoj zapustiti dosedanje poti. Pač pa se strinja vlada s sklepom vojnogospodarskega odseka, da se ne sme več vporabljati § 14 za različne vojnogospodarske naredbe. (Živahno odobravanje.) Ravno tako nima vlada nič zoper to, da se predložijo na podlagi cesarske naredbe z dne 10. oktobra 1914 že objavljene odredbe, kakor tudi odredbe, ki naj se objavijo na podlagi novega pooblastitvenega zakona, zbornici, ki naj jih potrdi ali odpravi. Vlada ne smatra parlamentarne nadzorstva za obtežitev, ampak ravno nasprotno za koristno pomoč pri delovanju uprave, za moralčno oporo tudi nasproti prebivalstvu. (Odobravanje in ploskanje.) V splošnem pa priznava vlada, da je zakonski načrt, kot ga je izdelal poročevalec dr. Freissler, smotreno in pravilno sestavljen. Z zadoščenjem in zadovoljstvom bi pozdravila vlada, če sprejme zbornica predloženi zakonski načrt. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Poslanec Vanek (češki socialni demokrat) pozdravlja v svojih izjavah sklicanje parlamenta, ki ima med drugim naloge, strogo nadzorovati gospodarstvo. Potrebujemo red v vseh stvareh, posebno v državi sami. Ne potrebujemo samo odredb in postav, ampak tudi — urejeno in pravilno ustavo v obeh državnih polovicah. Če nočejo Nemci tega in mislijo, da se lahko še naprej s sedanjim redom životari, potem pa jim kličemo: Če ne pripoznavajo resnice, da so vsi narodi v Avstriji med seboj enakopravni, potem ne more Avstrija obstati. Če pa si želijo Avstrijo kot veliki imperij, potem naj skrbijo, da pride red v avstrijsko državo. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Nato govori v imenu nemških krščanskih socialcev poslanec Bauginger. Izvaja, da bo njegov klub sicer glasoval za predloženi zakonski načrt, da pa nikakor ne pomeni to glasovanje zaupnice vladi. Govornik se obrača ostro proti gosposkim centralam, ki so danes domene židov. Židje imajo vse v rokah, njihova moč je brezmejna, kristjan je danes dejansko manj vreden in manj vpoštevan kot žid. Krščanski socialci zahtevajo od vlade, da čimprej sedaj obstoječe centrale odpravi. Dolžnost ljudskega zastopstva in vlade je, da privede »viribus unitis« vrlo, trpeče in občudovanja vredno voljno in potrpežljivo ljudstvo skozi krvavo morje vojne v pristno blagoslovljenega miru. (Odobravanje in ploskanje.)

Poslanec dr. Konstantin Levicky (Ukrajinec) predlaga, naj se odpravi sedanji vojaški značaj organizacije vojnega gospodarstva.

Poslanec Brunner (nemška nacionalna zveza) se zavzema za pospeševanje kmetijstva. Predlaga, naj se da kmetijstvu na razpolago zadostno število vprežne živine, delavskih moči in zadostno množino krme. Zahteva, naj se vporabijo v zaledju se nahajajoči vojniki pri žetvi in predlaga, naj se odpravi nepravilno postopanje pri vojaških oprostilih.

Govornik Jugoslovanskega kluba poslanec S. L. S. Evgen Jarc.

Nato dobi besedo poslanec Evgen Jarc, ki izvaja kot govornik Jugoslovan-

skega kluba med splošno pozornostjo med drugim sledeče:

Razpravlja o uspehu posameznih vojno-gospodarskih naredb na produkcijo in konsum. Vojno gospodarstvo nas je privedlo tako daleč, da je postal konsument nekako poskusno sredstvo za razne nadomestke in producent predmet kazenske zakonodaje. Javno mnenje cel čas vojne je bilo vključeno v verige. Zahtevali so od nas tudi patriotične eksercicije, toda razpravljalci o korakih, kako bi prišlo ljudstvo do večjega kosčka kruha, je bilo prepovedano. V teku zadnjih treh let se je razvilo vojno gospodarstvo kot država v državi. Posebno poglavje v vojnem gospodarstvu je naše razmerje do Ogrske. Tukaj smo prišli tako daleč, da je n. pr. prebivalstvo Dalmacije — Hrvaška tisoč metrskih stotov izvajala, trpelo Tantalove muke, ker se ni moglo nasititi. Minister za prehrano je pozabil razpravljati o važnih vprašanih pomnožitve proizvodnje.

Glede predloženega zakonskega načrta predlaga v imenu Jugoslovanskega kluba k § 1 dodatni predlog, naj se omeji pooblastilo vlade na štiri mesece. Dalje naj se spremeni § 3, na ta način, da bo dolžna vlada poročati najpozneje konec vsakega meseca zbornici o odredbah na podlagi pooblastitvenega zakona.

Zaključuje: Jugoslovansko, državi zvesto in delavno ljudstvo goji trdno zaupanje, da bo moglo sodelovati pri obnovitvi države kot svobodni narod med svobodnimi narodi. (Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Govor poslanca Jarca priobčimo v celoti.

Slava kmetu.

Po izvajanih nemškega nacionalca Meixnera se oglasi k besedi voditelj poljedelskega ministrstva dr. pl. Ertl. Njegov govor izzveni kot visoka pesem kmetijstvu med vojno. Povdarja požrtvovalnost in trpljenje kmeta, posebno še kmečkih žensk, starčkov in otrok med vojsko. Naj bodo gospodje poslanci, ki so predložili tozadevno vladi svoje pritožbe in želje, prepričani, da se dobi tudi na vladni klopi srce za kmeta. (Pritrjevanje.) Govornik zatrjuje, da bo vse storil, da olajša in odstrani vojnogospodarske nerednosti. Kot sedanji voditelj poljedelskega ministrstva smatra poljedelstvo kot najvažnejši temelj za obstoj države. Po vojni bo treba posvetiti vso pozornost kmetijstvu, da ne zaide v dolgove in propade. Obžaluje, da se včasih najboljši nameni in načrti, ki jih imajo osebe na vodilnih mestih vsled ignorance podrejenih organov tako trdo razlagajo. Treba je dvigniti kmetijsko organizacijo. Najboljša politika konzumentov je pospeševanje produkcije. Gospodje naj bodo zagotovljeni, da smejo računati na pomoč voditelja poljedelskega resorsta in da razumeva te bolečine in trpljenje ljudstva. (Odobravanje in ploskanje.)

Nato govori Čeha poslanec Prošek in Činger. Češki soc. dom. Činger razpravlja o razmerah v rudnikih krog Moravske Ostrave in zahteva, naj se preiskave pri zaprtih štrajkujočih delavcih pospešijo.

Govorita še poslanec Potoczek (Poljsko kolo) kot contra-govornik in poslanec dr. Ellenbogen (nemški socialni demokrat) kot pro-govornik.

Nato preide zbornica k glasovanju. Pooblastitveni predlog se sprejme v drugem in tretjem branju. Dodatni predlog poslanca Jarca, naj se omeji pooblastitveni zakon na dobo štirih mesecev, ki je ostal že kot predlog dr. Kreka v vojnogospodarskem odseku z 20 proti 17 glasovom v manjšini, se odkloni s 175 glasovi proti 147. Sprejme pa se vključ ugovoru poročevalca dodatni predlog poljskega socialnega demokrata Moraczewskega, da je dolžna vlada se posvetovati o odredbah s posebnim 27članskim odsekom.

Interpelacije.

Poslanec dr. Benkovič je interpeliral glede povrnitve škode, povzročene v Brežicah vsled potresne katastrofe. Poslanec dr. Dulibič glede ravnanja z anonimnimi ovadbami pri vojaških oblastvih. Posl. Prodan glede priklopnosti Zadra k avstrijskemu železniškemu omrežju.

Šolske razmere na Kranjskem.

Drž. posl. dr. Lovro Pogačnik je stavil na naučnega in domobranskega ministra sledeče vprašanje glede uporabe šolskih poslopij na Kranjskem v vojaške namene:

Nad dve leti že drži vojna uprava zasedena šolska poslopja skoro po vsem Kranjskem. Zlasti v Ljubljani, ljubljanski okolici in industrijskih krajih trpita pouk in vzgoja šolske mladine. Pouk je skrčen na tedenskih 9—12 ur. Vrši se po barakah in drugih docela neprimernih lokalitah. Samo v Ljubljani je prizadeto 6000 otrok. Še več trpi vzgoja. Iz šole je vrgla vojska otroke na cesto. Očetje so v vojski, matere morajo za vsakdanjim kruhom, otroci pa so prepuščeni moralni, umski in fizični propasti. Res, da je nekaj revčkov dobilo varstvo po dnevnih zavetiščih. A vse to je premalenkostno v primeri z ogromno

škodo brezpomembno. kajti podivjanost in kaznjiva dejanja mladine rastejo nezasišeno. Zadnji čas je, da se državna oblast zave, da ne gre ni nikakor več grešiti tako brezobzirno nad našo bodočnostjo, nad našo mladino. Težke so žrtve mož in fantov, ki jih zahteva vojska. A umljive so. Mladinske žrtve pa so neumljive, nepotrebne in kruto se bodo maščevale nad državo in narodom! Naravno je tudi, da je vojna uprava zasedla šolska poslopja in uknila šolski pouk ob izbruhu vojske za nekaj časa. Umljivo je tudi, da se prostori uporabljajo za bolnice. A vojska z Italijo traja že tretje leto in nikakor ne gre, da bi se šole uporabljale še nadalje za streho formacijam in uradom, za katere je mogoče zgraditi v najkrajšem času primerne barake. Še je čas, da se za bodočo šolsko leto odpomore hudi sili s primernimi preuredbami in poskrbi za redni pouk in redno vzgojo mladine. Zato vprašamo njiju ekselenci naučnega in domobranskega ministra, ako so jima te nevdružne šolske razmere na Kranjskem znane in ali imata moč in voljo poskrbeti za redni pouk že jeseni.

Poslanec Jarc je vložil interpelacijo glede varstva gozdov, ker namerava vojna uprava s smukanjem in z vojniki v svrhu preskrbe živine opustošiti naše gozde.

Poslanec dr. Pogačnik interpelira domobranskega ministra, da črnovojnik letnikov 1867—1872 zaposli vojna uprava doma, kakor to določa brambni zakon, ne pa v tujini, kar se godi sedaj v kvar gospodarstvu, črnovojnikom in vojni sili.

Predlogi.

Poslanci dr. Pogačnik, Hladnik in Jarc predlagajo, da se za letošnjo jesen vinogradnikom na Vipavskem in Dolenjskem nakaže zadostno sladkorja v svrhu naprave domačega vina petijota. Lani je ministrstvo nakazalo sladkor le nekaterim vinogradnikom, a še tem premalo in prepozno. Za letošnji imenovani poslanci zahtevajo, da se dovoli povprečno za gospodarstvo 10 do 15 hl petijota, na vsak hektoliter pa najmanj 6 kg sladkorja najkasneje do konca septembra, in sicer vsakemu vinogradniku, ki za to prosi.

Slovanske stranke.

Dunaj, 9. julija 1917.

Nocoj imajo načelniki slovanskih klubov skupno sejo. Predmet razgovora je izredne važnosti. Zadeva revizije ustave in parlamentarizacije kabineta bo, kakor se sodi v političnih krogih, ugodno rešena v bližnjih dneh.

Ministrski svet.

Dunaj, 10. julija. Danes se je vršil v poslopju zbornice pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. pl. Spitzmüllerja ministrski svet, ki je trajal izredno dolgo.

Nemške stranke.

Z nemške strani se čujejo glasovi, naj bi se razširilo Seidlerjevo ministrstvo s 6 poslanci. In sicer bi zastopala 2 Nemce, po eden Čeha, Jugoslovane, Ukrajince in socijaliste.

Včeraj je bil pri cesarju načelnik nemške nacionalne zveze Dobernič. Danes sta se posvetovala Dobernič in knez Fürstenberg, ki je načelnik ustavne stranke v gosposki zbornici in predsednik gosposke zbornice. Nemška nacionalna zveza in ustavna stranka gosposke zbornice sta mnenja, da mora biti ustavni načrt izgotovljen do konca leta.

Dunaj, 10. julija. Danes se je vršila večurna plenarna seja zveze nemških krščanskih socialcev. Poročala sta načelnik Hauser in podnačelnik Fink o razgovorih z ministrskim predsednikom pl. Seidlerjem. Zveza je odobrila sklep, da nujno odsvetujejo nemški krščanski socialci ustanovitve državnega sveta in povdarjajo, da je reforma ustave izključna stvar parlamenta. Reforma ustave naj se izvede samo ustavnim rednim putem. Amnestija naj se raztegne tudi na one osebe, ki so bile med vojno vsled malenkosti kaznovane in je bilo njihovo življenje pred vojno neomadeževano.

Prehranjevalni odsek v permanenci.

Dunaj, 10. julija. V jutrišnji seji prehranjevalnega odseka bo stavil nemški krščanski socialc Wohlmyer predlog, naj se proglasi prehranjevalni odsek za permanentnega.

Ženske porote ne bo.

Dunaj, 10. julija. Justični odsek je danes razpravljal o vladni predlogi glede sestave seznamov porotnikov. Poslanec dr. Mühlverth je stavil predlog, naj se razveljavi odsekov sklep, ki določa, da smejo postati tudi ženske porotnice. Predlog je bil sprejet z 11 proti 8 glasovom. Poročevalec dr. Ofner je izjavil, da odlaga vsled tega poročevalsko mesto in bo stavil v zbornici manjšinski predlog glede ženskih porotnikov.

Brambeni odsek.

Dunaj, 10. julija. V današnji seji brambenega odseka je interpeliralo več poslancev voditelja deželno-brambenega ministrstva v zadevi 45 let starih in starejših črnovojnikov, dalje glede odpustitve letni-

kov 1865 in 1866, in za pritegnitev takozvanih vojnihi prostovoljcev v to oprostitve. Istotako odpustitev za pomožno službo določenih, toda ne dovolj zaposlenih črnovojnikov. Stavljani so bili predlogi glede reforme vojaško-preskrbovalnega zakona in podaljšanja oprostitve oproščencev v slučaju vpoklica.

Program zbornice.

Dunaj, 10. julija. Danes se je vršila seja načelnikov zborničnih strank. Predlog finančnega odseka, naj se jutri, v sredo, ne vrši zbornična seja, da bo lahko finačni odsek izdelal predpriprave za davek na vojne dobičke, se je odobril. Zbornica bo imela v tem tednu sejo v četrtek in petek in v prihodnjem tednu šele v torek. Če ne bodo odseki s delom gotovi do torka, bodo sklepali na novi seji načelniki strank, ali naj se raztegne zasedanje zbornice preko torka. V nasprotnem slučaju nastopi zbornica poletne počitnice.

Dr. Kramar, dr. Rašin in tovariši prosti na podlagi posebnega cesarjevega pomilostitvenega akta.

Dunaj, 10. julija. Zastopniki vseh slovanskih strank in komiteja obsojenih ukrajinskih rusofilnih poslancev dr. Markova in dr. Kuriloviča so intervenirali pri ministrskem predsedniku in ministru za dežel. brambo glede takojšnje izvršitve pomilostitvenega proglasa in oprostitve obsojenih poslancev. Ministra sta obljubila takojšnje posredovanje.

Dunaj, 10. julija. Ministrski predsednik je obvestil danes načelnika »Českega sva-za« Staneka in poslanca dr. Tobolka, da so poslanci dr. Kramar in dr. Rašin, kakor tudi tajnik »Narodnih Listov« Červinka in knjigovodja Zamaz pomiloščeni na podlagi posebnega cesarjevega pomilostitvenega akta. Da se pospeši oprostitve imenovanih, je interveniral dr. Tobolka pri voditelju domobranskega ministrstva fml. Czappu. Nato je dr. Tobolka obiskal v Möllersdorfu dr. Kramara in dr. Rašina.

Zveza časnikarjev v zbornici.

Dunaj, 10. julija. Danes se je konstituiralo v zbornici svobodno združenje časnikarjev. Zvezo tvori 24 zborničnih žurnalistov. Predseduje poslanec Zenker. Glavna naloga te zveze je, da odpravi politično cenzuro in doseže modernejšo obliko tiskovnega zakona.

Dr. pl. Spitzmüller zopet na obzorju.

Dunaj, 10. julija. V poslanski zbornici je bila danes razširjena vest, da je dobil dr. pl. Spitzmüller kot designirani načelnik novega parlamentarnega kabineta nalogo, stopiti v stik z zborničnimi strankami v zadevi reforme ustave. Ta vest je vzbudila med slovanskimi strankami veliko vznemirjenje in najodločnejši odpor. Slovani snitajo, da bi pomenila oseba dr. pl. Spitzmüllerja zopetno povrnitev v Stürgkh in Clam-Martinceve čase. Mož bi pomenil poslabšanje parlamentarnega položaja in je absolutno nemogoče.

Dr. pl. Spitzmüller pri cesarju.

Cesar je sprejel v nedeljo bivšega finančnega ministra dr. Spitzmüllerja v posebni avdienci.

Govor dr. Benkoviča

v poslanski zbornici dne 3. julija 1917.

»Visoka zbornica! Danes stojimo pod vtisom najvišjega akta milosti in mislim, da je moja dolžnost, izjaviti na tem mestu, da se pridružimo zahvali našemu monarhu, ki nam je odprl vrata zaporov. (Odobravanje.) Toda v tem najvišjem proglasu se nahaja tudi odrešilna beseda, plemenita beseda, ki ni padla, kakor mislim, še nikdar v celi ustavnici dobi v vladnih klopi, namreč beseda o politiki medsebojnega sporazumljenja. (Pritrjevanje.)

Jugoslovani smo vedno zasledovali to politiko medsebojnega sporazumljenja, toda dogodki, katere smo danes v začetku seje doživeli, nam ne obetajo veliko.

Visoka zbornica! Leto pred izbruhom svetovne vojne je padla v štajerskem deželnem zboru od strani nekega nemško-nacionalnega poslanca beseda: Kdo nam garantira, nam jamči, da bomo v resnem slučaju — mislim je tu slučaj vojne — po prekoračenju Drave prišli že v sovražno deželo. Te besede so bile skovane na račun »jugoslovanske propagande«. Te besede so jasen dokaz denuncijantstva, ki cvete pri naših rojakih druge narodnosti in kojim je prešlo to denuncijantstvo malodane že v meso in kri. Naziranje, ki se zrcali v teh besedah, je naziranje tudi tedanjih merodajnih činiteljev, kojim je bila jugoslovanska duša vedno tuja.

Visoka zbornica! Danes imamo tri leta svetovne vojne za seboj. Na celem jugu je vladal te tri leta v zaledju nebeški mir. Naši polki so se v teh treh letih proslavili z junaštvom, držali so dve leti soško bojno črto. Njihova zgodovina je združena z imeni Plave, Podgora, Grmada. In vključ temu se vlada ni spametovala. Danes po treh letih vojne zgodovine se upa še utemeljevati kršitve ustave s tako-

zvano jugoslovansko propagando. Da, gospodje, imamo jugoslovansko propagando, toda ne te, na katero misli vlada, ampak čisto drugo, kateri smo v naši državno-pravni deklaraciji v prvi seji zbornice dali duška. (Viharno odobravanje.) In te državno-pravne deklaracije, te jugoslovanske propagande ne bo mogel noben vojaški sodnik, noben vojni orožnik spraviti s površja. (Burno pritrdjevanje in ploskanje.)

Te cesarske naredbe bodo, kakor upamo, danes ali jutri izginile z obzorja in s tem bo konec one dobe trpljenja, bridkosti in sramote za naš jugoslovanski narod. V letu 1914. se je vršilo preganjanje proti vsakemu, ki je bil osumljen narodnega mišljenja. (Poslanec Spinič: slovanskega mišljenja.) Slovanski narodnjak je bil istoveten s srbofilom. Jaz sam sem čital celo vrsto ovadb, kjer je bilo v dokaz veleizdajstva navedeno, da je dotični slovanski narodni fanatik in radi tega srbofil.

Orožništvo je zaplenilo kot corpora delicti knjige v cirilici in nedolžne prestave ruskih in srbskih pripovedk od Turgenijeva itd. Uradnike so brez vzroka poslali v prognanstvo. Vojaški in garnizijski zapori so bili napolnjeni z nedolžnimi žrtvami. Oblasti so bile brez moči. Proti tem sramotnim dejanjem niso dvignile prsta, nasprotno, nedolžne žrtve so bile tekom transporta prepuščene poulični drhali, da jih je pretepeala in kamenjala. (Pritrjevanje.) In takrat se je med nami in med našimi rojaki druge narodnosti odprla vrzel, oziroma se poglobila. In te vrzeli ni mogoče več premostiti. Naglašam, da so te mnogoštevilne denunciacije, ki so bile skovane v najrazličnejših kovačnicah — mislim in kovačnicah denuncijantov — izvirale od naših rojakov druge narodnosti. (Pritrjevanje.)

Gospoda! Tudi v teh težkih dneh nismo držali križem rok, toda civilne in vojaške oblasti so bile gluhe. Omenil bi tukaj besedo, ki jo je izpregovoril v tem težkem času nasproti meni bivši graški vojaški poveljnik. Izrazil se je, ne da bi vedel natančno za vsebino posameznih ovadb, ne da bi vedel, ali so ovadbe utemeljene ali ne: »Vsak, ki se potečuje za te ljudi, je v mojih očeh ravnotako sumljiv.« (Ogorčenje.) Če so že na vseh mestih imeli take nazore, potem ni čuda, da so orožniki in podrejeni organi delali, kar so hoteli, da so brezobzirno nastopali proti vsemu, kar se je imenovalo slovensko in hrvatsko. Te ovadbe so bile, kot je kmalu dokazal čas, popolnoma zidane na pesek. Obsodbe, ki so sledile na podlagi teh ovadb, lahko preštejemo na prstih ene roke.

Toda preiskave so ustavljene, ovadeni so dobili zopet prostost. Toda v srcu je ostal gnev in dvom nad državo, in ta dvom in gnev bosta ostala, če ne bo zborin odškodnino. (Odobravanje.)

Naš odpor proti vojnimi sodiščem ni samo nacionalno in politično opravičen, ampak temelji na stvarni podlagi. Prisodni sodišča so častniki in se čutijo kljub temu, da fungirajo kot sodniki, v prvi vrsti častnike in vojaške. Potem pride na vrsto še nepoznanje jezika, krajevnih razmer in vojna psihoza. (Pritrjevanje.)

Gospodje, govoril bi o vojni psihozi. Omenim naj en slučaj izmed neštevilnih. Ta je značilen, kako se je s človeškimi življenji postopalo. Bilo je začetkom vojne ob Donavi tisti srbske meje. Tam je stal oddelek vojnihi orožnikov pod poveljstvom nekega nadporočnika, ki je imel nalogo paziti na prebivalstvo, če nima izdajalskih namenov.

Nekega dne so opazili, da se dviga iz neke vasi ob Donavi dim. Dotični poveljnik je smatral ta dim kot signal za nasprotnem bregu Donave stoječega sovražnika. Izdano je bilo povelje, naj se zbere vse prebivalstvo vasi, da se najde krivec. Vse ljudstvo vasi, možje in žene, mladi in stari, so se morali zbrati. Občinski notar ali tajnik je dobil od poveljnika nalogo, naj predvsem one imenuje, ki so po njegovem naziranju nedolžni (Veselost), potem one, ki so na podlagi njegovega poznanja krajevnih razmer nezanesljivi, potem one, ki so po njegovem mnenju naravnost sumljivi. Ko se je to zgodilo, so bili od občinskega tajnika za nedolžne zaznamovani izpuščeni. Bili so to samo otroci in starčki, osebe, ki jih je označil tajnik za nezanesljive, so bile odposlane v taborišča za interniranje, in one, ki so bile označene za sumljive, so bile postavljene pred vojno sodišče. (Vznemirjenje.)

Preden se je to zgodilo, je vprašal poveljnik občinskega pisarja, kdo izmed teh osumljencev se mu dozdeva najbolj sumljiv. Občinski notar je imenoval tri možje. Te je izročil poveljnik nekemu stražmojstru, dal mu je znamenje — in nikdar več niso videli teh ljudi. (Ogorčenje.)

Kot je bilo pozneje ugotovljeno in kot je sedaj znano, so te tri osebe v bližnjem gozdiču stražmojster in nekateri vojaški na mestu umorili — brez razsode, brez razprave. (Dolgotrajni medklci.) V tem slučaju ni govora o vojni psihozi, ampak tu posejajo vmes najnižji instinkti. (Odobravanje.) Gospoda moja, to ni samo govo-

rica, ampak ta slučaj je ugotovljen na podlagi zanesljivih številnih prič. (Medklici.)

Govornik prečita nato že znane predloge glede vojaškega sodstva pri nas in v Bosni in Hercegovini. Svoj govor pa zaključuje med splošno pozornostjo:

»Preden preidem h koncu, moram zavrniti predvsem eno trditev, in sicer z vso odločnostjo. Trditev, ki je že tolikokrat padla od strani zbornične leveice, kot bi namreč med nazori, katere mi zastopamo, in med nazori naših vojakov na bojišču obstojala velika razlika. Neki govornik nas je pred nedavnim časom z ozirom na našo v začetku zasedanja podano državnoopravno deklaracijo naravnost apostrofiriral.

Gospoda! Za nas je čisto vseeno, kje črpajo ti gospodje za nazore. Ali, kot nekateri fevdalni gospodje, pri višjih poveljstvih, ali pa na bojišču samem.

Toda te informacije, da bi naši vojaki, naši junaki ne odobrvali našega nastopa, so popolnoma napačne. (Pritrjevanje.) Ne potrebujemo nobenih izvedencev, da bi ugotovili mišljenje naših ljudi na bojišču. Sploh pa bi stavljal vprašanje, odkod poznajo ti gospodje našo ljudsko dušo, psiho našega naroda? Pred vojno si niso vzeli gospodje nobenega truda. Kvečjemu so čitali »Das deutsche Leid« od Bartscha ali pa so črpali iz kakega obskurnega renegatskega časopisa svoje informacije o našem ljudstvu. Sedaj pa, ko so videli, kako so naši junaki državi zvesti in dinastiji vdani, sedaj je samoobsebi umljivo, da ne morejo več zanikati državne zvestobe našega ljudstva. Sedaj bi nam hoteli pa naše vojake odtujiti. Zelo značilno je: pred vojno so vedno trdili, ti ubogo jugoslovansko ljudstvo, Slovenci in Hrvati, kam te tvoje razumnost, tvoji poslanci zapeljujejo. Vprašam Vas, kdo jih je sedaj zapeljal k njihovu junaštvu na bojišču? (Živahno odobravanje in ploskanje.) O besedi »zapeljevanje« so sedaj nehali govoriti.

Gospoda! Mi smo poklicani soditi in govoriti, kaj misli in zahteva naše ljudstvo v zaledju in na bojišču. Samo eno se bojim, da bodo naši junaki ko prestopijo zopet domača tla, rekli, da ni bila naša politika dovolj močna, dovolj radikalna. Da bodo povedali gospodom na levi, ki nam sedaj preureditev Avstrije obetajo: Prepozno je. Povedal sem! (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Ruska ofenziva.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 10. julija. Uradno:

Pri vojni skupini generalnega polkovnika nadvojvoda Jožefa so poizvedovalci in topničarji živahneje delovali. Pri Stanislavovu so se včeraj zjutraj iznova uneli boji množic. Zvezne čete so odbile več napadov, a jih je vedno močnejši pritisk sovražnega orožja privedel za spodnji del potoka Lukavica. Sovražnik ponoči ni sledil. Severno Dnjestrso so bili Rusi precej mirni. Naše naskakovalne skupine so uspešno delovale. Med gališko mejo in Vzhodnim morjem se je zopet oživil boj s topovi.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 10. julija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.
Pri Rigi, Dvinskem in pri Smorgonu so se močnejše borili.

Pri bojni skupini generalnega polkovnika pl. Böhm-Ermollija Rusi med Stripo in Dnjestrom niso veliko delovali. Naše naskakovalne čete so na več točkah ujele ujetnike in zaplenile plen. Potem, ko so se zaključili boji, ki so se razvili včeraj severnozahodno Stanislavovu, smo vzeli naše čete za spodnji tek potoka Lukavica.

Pri drugih armadah nobenih večjih bojev.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Vojni položaj v Galiciji.

Dunaj, 10. julija. (K. u.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča:

Pri Stanislavovu se je bila včeraj bitka nadaljevala. Rusi so od zgodnjega jutra na razmeroma na vseh prostorih fronte pošiljali vedno nove množice. Zavezniške čete so z občasno vredno vztrajnostjo odbile vse napade, dokler se sovražni premoci ni posrečilo, na enem mestu vtisniti fronte. Drzen protisunek naše pehote je ustavil nadaljnje prodiranje Rusov. Proti večeru so se potem naše čete po načrtu umaknile za spodnji tok potoka Lukavice. Ta izpremembra fronte se je izvršila, ne da bi sovražnik kaj motil. Ta vsled lokalnih bojnih razmer potrebna taktična odredba preložitve fronte se omejuje na ozek prostor med Dnjestrom in Karpati.

Včerašnji dan so Rusi pač pridobili le nekoliko prostora, imajo pa pri tem izgube, kot doslej še nikdar.

Bitka pri Stanislavovu.

Brezuspešni izgubopolni napori Rusov, da bi se na prostoru severno od Brzezanov po najkrajšem potu približali svojem napadalnemu cilju Lvovu, so pripraviili

generalissima Brusilova do tega, da bi vsaj južno od Dnjestra prišel kolikor mogoče daleč proti zapadu. Ko so ponehali napadi množic pri Zborovu in Brzezanah, so pričeli Rusi napadati pri Stanislavovu na obeh straneh ceste, ki pelje v 30 km severozahodno ležeče mesto Kalusz.

Ozemlje nam tam kaže to-le sliko: Mesto Stanislavov leži med rekama Bistricco-Solotvinsko (zapadno) in Bistrico-Nadvorjansko (vzhodno), ki se severno od mesta združita v Bistrico, katere se pri Jezupolu izliva v Dnjestr. Zapadno od Stanislavova, od mesta ločeno po prvoimenovani reki, se dviga ogrska ravnina, na kateri sta vasi Jamnica in Zagvozd. Ti dve sta tvorili naša oporišča okoli 9 km širokega pododseka, katerega si je sovražnik izbral kot napadalno točko. Na tem omejenem prostoru se je Rusom, potem ko je tam več njihovih divizij zamaž izkrcavalo z novimi ogromnimi napadi v nedeljo posrečilo, da so dobili prvo postojanko naših obrambnih naprav in potisnili branilce med Zagvozdom in Ciezovom (3 km severno od Jamnice) — torej na širini 12 km — proti gozdnim višinam Črnege lesa, nakar so došle rezerve ustavile sunek. Črnile je precej obširno, 6 do 8 km široko in do 400 m visoko gozdno ozemlje.

Delavski in vojaški svet vojakom na bojišču.

Petrograd, 9. julija. Delavski in vojaški svet je sklenil z večino 472 glasov, da pozdravi vojake na bojišču v imenu proletariata in petrograjske posadke. Skupna revolucijska demokracija, pravi, je z vami. Zastavili bomo vse sile, da vas podpiramo in da vam omogočimo končati pričeto delo.

Vzrok ruske ofenzive.

Haag, 10. julija. Iz Stockholma se poroča: Od merodajne ruske strani se čuje, da je bilo za rusko ofenzivo merodajno, ker je tretjina Ukrajine in Volinije zasedena od osrednjih držav. Osvojitev teh ozemelj bi napravila željo Ukrajincev po neodvisnosti neizpolnljivo in s tem rešila važna notranje-politična vprašanja. Ofenziva na črti Riga-Dvinsk-Minsk je nemogoča, ker so tam bolševiki v večini. Ti so proti vojski in žele mir; čete te fronte so pa nezanesljive.

Ruske izgube.

Berlin, 10. julija. Vojni dopisnik lista »Lokalanzeiger« poroča z ruske fronte, da znašajo ruske izgube do 8. julija po zelo natančni cenitvi in štetju četr milijona mož. Na eni sami višini — Lisonija — so našli 18.000 mrtvih.

Rusi izgubili do zdaj 100.000 mož.

Vojni dopisnik »Az Esta« piše z vzhodne bojne črte: Ofenzive se je udeležilo sedem ruskih divizij; Rusi so izgubili 100 tisoč mrtvih. Artiljerija je bila večkrat prisiljena, da je morala streljati na lastne ljudi, ker jih sicer niso mogli pregovoriti, da bi napadli.

Novi francoski topovi v ruski armadi.

»Rusko Slovo« poroča, da so uvedli nove topove, ki so zelo izvrstni. Instruktorji in topničarji so Francozi, ki poučujejo Ruse v Moskvi.

Rusi nočejo napadati.

Amsterdam, 10. julija. (K. u.) »Times« poročajo iz Odese, da pri zadnji ofenzivi 10.000 mož ni hotelo napasti. 4000 mož se je zakopalo ob robu nekega gozda; ko so pa proti njim postavili rusko artiljerijo, ki je oddala salvo granat nad njihove glave, so se udali.

Proti ofenzivi.

Ruski list »Prawda« protestira proti ofenzivi in izjavlja, da je vsak ruski mož, ki sedaj pade, žrtev brutalne sile zaveznikov. Za Rusijo ni bilo nobene potrebe doprinasati nove krvave žrtve. Sedaj prelita kri bo prišla nad povzročitelje sedanje ofenzive.

Prisega poljskih legij

se, kakor poroča »Kurjer Warszawski«, glasi tako-le: »Prisegam pri vsemogočnem Bogu, da bom svoji domovini, kraljestvu Poljskemu in svojemu bodočemu kralju na vodi in na suhem in povsod zvesto in vestno služil, da bom v sedanjih vojski zvesto ohranil orožno bratstvo z armadami Nemčije, Avstrije in njunih zaveznikov, da bom svoje predpostavljene in voditelje ubogal, dana povelja in predpise izpolnil, da se bom sploh tako obnašal, da lahko kot vrl, hrabri poljski vojak živim in umrjem. Tako mi Bog pomagaj.« Varšavske oddelke poljskih legij so zaprisegli 9. julija, po deželi pa jih bodo 11. julija.

Stališče Flamcev.

Kodanj, 9. Voditelj flamskega odposlanstva v Stockholmu Joris se je izrazil: Rešitev flamskega vprašanja je neizogiben pogoj za trajen mir. Flamci ne zahtevamo ustanovitve nove flamske države, marveč le kulturno; gospodarsko in politično samoupravo. Naši mirovni pogoji so prejšnjim: nobenih osvojitvev in nobenih odškodnin, Belgija se mora zopet vzpostaviti in mi predlagamo, naj vse vojskujoče se države po svojem premoženju prispevajo k stroškom, da se popravi škoda.

Pred ofenzivo na rumunski fronti?

»Djen« poroča iz Jassy-ja, da so zastopniki angleškega, japonskega, italijanskega, francoskega in ruskega vojaškega odposlanstva pri rumunski vladi zagotovili Jassy in se podali na fronto, kamor jim je sledilo tudi ameriško odposlanstvo. Kakor vse kaže, se pripravljajo na rumunski fronti v doglednem času veliki dogodki (prim. naše uradno poročilo). Rusko železniško omrežje pri Tiraspolu je vsled energičnega in napornega dela angleških in ameriških inženirjev in pa s pomočjo ameriških dobav tako izpolnjeno, da ugoti lahko vsem zahtevam, čeprav potrebuje tudi galska fronta ogromen transportni material. Rumunska fronta bo igrala v najkrajšem času važno vlogo.

Lužano, 10. julija. (K. u.) Petrograjski dopisnik lista »Stampa« napoveduje ruske ofenzivne operacije še na več drugih mestih fronte, posebno na rumunski fronti, kjer so avstrijsko-nemške čete zelo malo številne in se resnemu in odločnejšemu sunku ne bi mogle upirati.

Boji na zahodu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 10. julija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Topovski boj je postal včeraj na Flanderskem na obali, v odseku Yperna in vzhodno Wytschaete močnejši kakor prejšnji dan. Odbili smo sunek angleške pehote jugozahodno Hollebeke. Tudi severnovzhodno Messnesa, pri Lensu in pri Fresnoy severnozahodno St. Quentin so se bili poizvedovalni boji.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Ob Cheminu des Dames so zvečer močnejše streljali. Delne napade Francozov smo odbili ponoči južno Courtecona in jugovzhodno Cernya.

Armada maršala Alberta Würtemberškega.

Nobenih posebnih dogodkov.
Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Zračni boji na francoskem bojišču.

Berlin, 10. julija. Veliki glavni stan: Boji proti sovražnim zračnim bojnim silam so rodili meseca junija dobre uspehe. Naši sovražniki so izgubili po našem orožju 220 letal in 33 pritrjenih zrakoplovov. Zračni obrambni topovi so sestrelili 60 sovražnih letalcev; ostanek je bil uničen v zračnih bojih. Mi smo izgubili 58 letal in 3 pritrjene zrakoplove.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Angleško uradno poročilo.

7. julija zvečer. Po težkem obstreljevanju je sovražnik poizkušal napasti naše jarke vzhodno od Loosa. Bil je z izgubami odbit. Včeraj se je vršilo mnogo zračnih bojev, posebno na fronti med Lensom in Ypernom. Številni sovražni letalci so se spopadli s skupino 30 letal. Klub temu smo metali bombe na sovražna letališča, povzročili škodo in napravili naši artiljeriji velike usluže. Bojevanje se je nadaljevalo tekotom noči z metanjem bomb; sovražnik je pokazal več podjetnosti kot doslej. Vrgel je 144 bomb v naših vrstah. Naši letalci so pa vrgli približno trikrat toliko bomb na sovražni strani. Tekom dneva smo zbili 14 sovražnih letal, pet naših pogrešamo.

Angleške izgube.

Amsterdam, 10. julija. (K. u.) Kakor poročajo angleški listi na podlagi uradnih podatkov, so Angleži izgubili v mesecih februar, marec, april, maj in junij 16.985 častnikov in 299.504 mož.

Francija bo revidirala svoje vojne smotre. Baselj, 19. julija. V armadnem odseku francoskega senata je izjavil Ribot na vprašanje Clemenceaua, da je Francija prirediti reviziji njenih vojnih smotrov.

Podmorska vojska.

Uspehi podmorskih čolnov.

Berlin, 10. julija. Uradno: Neki naš podmorski čoln je na Atlantskem oceanu zopet potopil 31.500 ton. Potopljena je bila tudi oborožena angleška pomožna bojna ladja »Sylvia«; 1 častnika smo ujeli. Izpovedal je, da je bila »Sylvia« določena, da prepelje zadnji angleški podmorski čoln iz Amerike. Podmorskemu čolnu določeni poveljnik je bil ustreljen.

Načelnik admiralnega štaba mornarice.

Vojska z Italijo.

Italijansko uradno poročilo.

9. julija. Včeraj so patrulje na celi fronti zelo delovale. Pri gori Gaggio (Posina), ob prelazu Monte Crosse di Comelico, v gornjem Chiazso (Karnija) in na Kra-

su pred Kostanjevico so imeli naši poizvedovalni oddelki s sovražnimi četami male boje, ki so za nas ugodno iztekli. Delovanje artiljerije je bilo posebno v odseku pri Tolminu, na Vodica in na Fajtovem hribu živahno.

Razna poročila.

Grof Clam-Martinic — generalni guverner Črnogore.

Cesar je vojaškega generalnega guvernerja v Črnigori podmaršala Viktorja Weberja pl. Webenau imenoval za poveljnika nekega armadnega zbora in prejšnjega ministrskega predsednika polkovnika Henrika grofa Clam-Martinica za vojaškega generalnega guvernerja v Črnigori.

Ententine čete zapuste Grško.

Reuter poroča, da bodo zavezniške čete zapustile grško ozemlje, katero so iz previdnosti začasno zasedle.

Kitajska zopet republika.

Demokratska vlada na Kitajskem je zopet vzpostavljena in je Kiunghang nastopil kot predsednik.

Pred velikimi boji v Dobrudži?

Na Dobruški fronti že nekaj časa vlada živahno delovanje. Pričakujejo velikih bojev.

Boji v Macedoniji.

Sofija, 10. julija. Včeraj so se ob Črni in Strumi pričeli večji boji. Sarraill hoče grško armado nanovo organizirati.

Četrte zimske vojske ne bo.

Haag, 10. julija. Višji poveljnik severne ruske fronte general Klembovski je izjavil, da ne bo več nove zimske vojske, vojska se bo zelo hitro odločila.

Močan potres v osrednji Italiji.

Lužano, 10. julija. V celi osrednji Italiji, posebno v Umbriji, je bil včeraj močan potres. Povsod je bila močna panika.

O železnici in železničarjih v vojski.

(Dalje.)

Dolgo časa je bil torej promet jako izpremenljiv kakor so namreč zahtevali vojne potrebščine in vedno izpreminjajoče se gospodarske zahteve. Glede na predvojno dobo so se gospodarske in kupcijske razmere tudi krajeno večkrat popolnoma predrugačile, ker so nastale nove tvornice in odjemalnika središča v krajih, ki niso igrali pred vojno v tem oziru nobene vloge, dočim je ta ali oni kraj, ki je bil pred vojno v industrijskem oziru tako važen, danes takorekto brezpomemben. Da se je ta preobrat pojmoval in po možnosti upošteval, je morala skrbeti pred vsem železniška uprava. Z ozirom na vojaški položaj je bilo potrebno, civilni promet zdaj omejiti, zdaj pa zopet oživiti, v kolikor so dopuščale vojaške zahteve.

Nimamo še vseh podatkov o železniškem delovanju sedanje vojne, vemo pa, da se je v tej dobi prevažalo na milijone ljudi, velikanske množine blaga, vemo za gigant-sko število vagonov in prevoženih kilometrov kakor tudi za druge pojave tega vojaškega prometa. Zaenkrat naj zadostuje, da si natančneje ogledamo predpogoje, ki so omogočili ta velikanski promet.

Jasno je, da je drdrajoci material — lokomotive in vozovi — moral prestati na vso moč ostro preizkušnjo, kolike vrednosti je. Lokomotive in vozovi so sedaj skoraj neprestano v rabi, vsled tega so njih revizije in popravila bolj redke oziroma bolj površne, kakor je to bilo pred vojno. In vendar sta pravilnost in varnost prometa glavni nalogi, za kateri mora železniška uprava vestno skrbeti. Največje težkoče je delo rastoče pomanjkanje pripravnih sirovin, dobrih izurjenih delavcev ter dejstvo, da so se tvornice in delavnice uporabljale samo za izdelovalnice vojnih potrebščin. Avstrijska železniška uprava je pravočasno skrbela za obsežno investicijsko delavnost. Začela je že v drugi polovici 1914. leta naročati nove lokomotive in vagoni, pri čemer so se avstrijske tvornice za lokomotive in vozove izvrstno obnesle. Ta nova naročila, ki se tičejo posebnih takih lokomotiv in voz, ki pridejo v poštev pri prevažanju vojaških transportov, izkazujejo jako visoke številke. Njih razmerje k mirovnemu stanju lokomotiv in voz je razvidno iz dejstva, da se je število lokomotiv pomnožilo skoraj za eno četrt (22,9 %), število voz pa za eno tretjino. Da je kljub temu občutiti pomanjkanje lokomotiv in vozov, je iskati vzroka v njih velikanski uporabi, ki daje tu in drugje sedanjim svetovni borbi znak, kakršnega ne pozna zgodovina. Naravno je pa tudi, da je v teku treh let postalo precejšnje število voz in lokomotiv nerabnih. Vsekako nudijo dosedanja naročila prevoznih sredstev, katerih stroški znašajo že čez 600 milijonov K, jasno sliko, koliko stane samo en del vojnih železniških potrebščin. In te so bile kolikor toliko povod, da je vožnja po železnici tekom vojske poskočila. Da so se lokomotive in vozovi bolj varovali, se je zmanjšala brzina, mislilo se je nadalje na

material, ki ga ni zadosti ali pa na nadomestila, če pravega materiala ni. Kar se nadomestil tiče, je domača industrija toliko proizvajala, da ji gre vsa čast. Zbog pomikanja dobrega sirovega materiala in raznih nadomestil niso bile lokomotive toli trpežne in so se prej izrabile. Vse to so težkoče, ki jih ni moči premagati. (Konec.)

Dnevne novice.

+ Dež. predsednik grof Attems med našimi junaki. Z bojišča nam poročajo: V zadnjih dnevih smo dobili iz Ljubljane brzojavko, katere se je glasila, da pride med naše vrste deželni predsednik naše lepe domovine, ekselencija grof Attems s svojo soprogo. Naši polkovni telefoni so to nepričakovano novico hitro prevzeli in v nekaj minutah so bile vse stotnije polka, vsak posameznik, obveščen o tej veseli novici. Dež. predsednik grof Attems je naš gorski polk obiskal pretekli četrtek. Pregledal je moštvo in je bil z vsakim zelo prijazen. Pripeljal je s seboj poln tovorni avtomobil darov za moštvo, ki so napravili mnogo veselja posebno harmonike in fine svalčice. Spremljala ga je njegova soproga. Imela sta zopet enkrat priliko videti solnočno Gorico, čeprav začasno nedostopno. Pred odhodom je visokemu gostu zaigrala godba med drugimi nekaj slovenskih komadov. Visokima gostoma iskrena hvala.

Smrtna kosa. Umrla je v Lonjeru v tr. 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči sta dobila nadporočnik 78. pešpolka Josip Kovač in poročnik 96. pešpolka dr. jur. Miroslav Vrančič. — Duhovski zaslužni križec 2. vrste na belordečnem traku je dobil duhovnik profesor na vojaški višji realki v Mariboru Peter Stefan. — Najvišje pohvalno priznanje z meči sta dobila poročnik 47. pešpolka Emil Drob in poročnik 87. pešpolka Bogdan Ferlinc. — Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil sanitetni poročnik 17. pešpolka Karel Wank. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: narednik Kanz Valentin in tit. narednik Majdič Franc, oba pri 7. pešpolku in narednik 97. pešpolka Kovačič Franc.

— Vsi črnovojniki podvrženi službi na fronti. Z Dunaja se poroča dne 9. t. m.: Nedavno so razni dnevniki priobčili vest, da je bivši domobranski minister baron pl. Georgi nasproti več državnim poslancem izjavil, da se črnovojniki, ki so nad 45 let stari, ne smejo uporabljati na bojišču ali v etapnem prostoru in da naj se slučajno, ko se vendar kaj takega zgodi, naznanijo domobranskemu ministru. Kakor smo izvedeli od pristojne strani, temelje te častniške vesti na pomoti. Vojna uprava črnovojnikov letnika 1871 in starejših rojstnih letnih doslej na splošno ni pritezala v službo na fronti, vendar pa pritegnitev takih črnovojnikov v službo pri bojnih četah ali pri delavskih oddelkih, gradbenih stotnijah in podobnem v operacijskem območju nikakor ni nedopustna, ker se sme po določbah črnovojnove novele (ces. naredba z dne 1. maja 1915 drž. zak. št. 108) celokupna črna vojska pritegniti za dopolnitev skupne vojne moči oziroma domobranstva za čas neobhodne izredne potrebe. Zaradi tega tudi ni mogoče upoštevati domobranskemu ministru došlih prošenj za umaknitev črnovojnikov omenjenih letnikov iz operacijskega prostora oziroma etapnega območja.

— Poročila sta se 9. julija na Vrhniki gospod Miha Tomšič, posestnik in gospodična Fani Kunstle, hčerka lesnega trgovca gospoda Josipa Kunstla z Vrhnike. **— Smrtna kosa.** Umrl je v Idriji c. kr. šolski ravnatelj v pokoju Al. Novak. — Umrl so nadporočnik Karel Križaj iz Radgone, višji zdravnik v Skadru Viljem Pommer iz Celja in praporščak 47. pp. Josip Vosinek iz Slov. Bistrice. — Umrl je v Križevcih dr. Milan Heimerl. — Na Bledu je umrla feldmaršalova vdova Berta pl. Maček. — V kraljevem gradu je umrl Kranjec topničar Ernst Haller. — Umrl je na Kamnu v Kandiji deželni okrožni živinozdravnik v Metliki Viljem Rozina. — V ruskem ujetništvu je umrl topničar Franc Planinc s Kozjega. — V Mariboru je umrla gospa Emilija Verhnik, stara 59 let. — Umrla je v Mariboru Roza Šijanec roj. Pukl. — V Novem Sadu je umrl igralec Mihael Marković. — Umrla je v Rohrbachu na Gorenjeavstrijskem gospa Marta Danner roj. Gerber, trgovčeva vdova. — Umrl je v Gradcu infanterist 47. pešpolka J. Bračko. — V Gradcu je umrl hišni posestnik Valentin Plennik, star 77 let.

— Premješčen je stotnik Alfred Lavrič pl. Zaplaz od zbora generalnega štaba k pešpolku št. 17.

Za domovino. Z italijanskega bojišča nam pišejo slovenski vojaki: Dne 28. junija je na italijanskem bojišču vsled ran umrl praporščak 87. pešpolka Ivan Umek iz Globokega pri Brezicah. Rajni je bil junak v pravem pomenu besede. Kako je v temni noči na čelu svojega voda napadel italijansko poljsko stražo in se sam prvi zaglaval

proti sovražniku, tega ne pozabi nihče, ki ga je takrat videl. »Fantje naprejte!« je bilo zadnje njegovo povelje. Toda nesreča je hotela, da je ravno njega zadela krogla od ročne granate. Zadet v prsa je brez zavesten obležal v žični oviri. Ko smo ga nesli nazaj, se je celo za nekaj časa zavedel. Vsi smo upali, da si še opomore. Toda, ko so ga prinesli na divizijsko sanitetno postajo, je siromak mirno, rekel bi, skoro brez bolečin izdihnil svojo blago dušo. Kako nas je ta novica pretresla, lahko verjame samo tisti, kdor je rajnega poznal. Bil je mladenič nepokvarjenega značaja, izredno pridn in zaveden Slovenec. Priljubljen je bil pri vseh, pri častnikih, kakor pri moštvu. Bil je ponos stotnije, ponosni so lahko na njega njegovi domači in gimnazija v Mariboru, kjer je študiral. Padel je v najlepši dobi 20 let. V njem je izgubila domovina vraga branitelja, mi svojega najboljšega tovariša. Njegov grob v Kalu na Goriškem krasi skromen križ z napisom, okinčan z lavorjevim vencem. Bodi Ti, Ivan, lahka zemljiška goriška, na kateri si se boril in zanjo žrtvoval svoje mlado življenje. Nad Tvojim grobom doni grom topov, Ti pa uživaš večni mir. Na Tvojem grobu zbrani Ti kličemo: Na svidenjel Počivaj v miru!

Odlikovana Slovenca. Z železnim zaslužnim križem na traku hrabrostne svetinje sta bila odlikovana deseterik Anton Hrovat iz Ambrusa in poddeseterik Mihael Sturm iz Fužine pri Zagracu.

Zahteve južnih železničarjev v Mariboru. V stvari južnih železničarjev v Mariboru se je dosegel sporazum na ta način, da se rešijo prve tri točke železničarskih zahtev natančno tako, kakor pri državni železnici; glede živila je dalo namestništvo zagotovilo, da bo storilo vse, kar je v danih razmerah mogoče. Kar se tiče izenačenja temeljne plače in akordov z dunajskimi, je ostala stvar za enkrat odprta. Ob 4. uri 10 minut je celokupno osebje zopet začelo delati.

— Iz ruskega ujetništva se je po preteku 30 mesecev oglašil Podgoršek Franc iz Vodice št. 49 (Lorenčev). Ranjen je bil v Karpatih in domači so ga imeli že davno za mrtvega. Njegovo pismo je domače silno razveselilo. Želimo podobnega veselja vsem, ki že dolgo pogrešajo svojih dragih.

Važno za srednješolce, ki so padli. Kakor lani in predlanskim, je dovolilo naučno ministrstvo tudi letos, da smejo delati ponavljalne izpite tudi oni dijaki, ki so padli v več predmetih.

— Dr. Kranz na Nizozemskem? Dr. Jožef Kranz, na 9 mesecev ječe obsojeni bivši predsednik Splošne depozitne banke, ki se je zdravil v Kavovih varih, je baže odpotoval na Nizozemsko. Kakor znano, je dr. Kranz založil 1 milijon kavcije.

Ljubljanske novice.

Ij Odlikovanje. Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil v garnizijski bolnici št. 8 razen že večeraj imenovanih še narednik Henr. Stancer.

Ij Zrelostne preizkušnje na uršulinskem učiteljsku v Ljubljani so se vršile 5., 6. in 7. julija pod predsedstvom g. deželnega šolskega nadzornika vladnega svetnika dr. Janko Bezjaka. — Aprobirane so bile s slovenskim in nemškim učnim jezikom gospodične: Dokler Terezija (za nemški učni jezik z odliko), Dolenec Ivanka, Habjan Danica, Jakše Gabrijela, Kalan Franciška, Knap Ivanka, Koncila Justina, Maveri Viktorija, Novak Milena, Novak Roza (za nemški učni jezik z odliko), Perko Marija, Petkovšek Marija, Podražaj Terezija, Premrov Marija, Rasteiger Rudolfin, Slova Bernarda, Sušnik Marija (za slovenski učni jezik z odliko), Tomec Marija, Vidmar Vera, Vogrinec Marija, Zupanec Cirila. Samo z nemškim učnim jezikom so bile aprobirane gospodične: Čermak Roma, Kortschak Elizabeta, Meditz Roza (z odliko), Salvador Viktorija, Zurl Rozalija (z odliko).

Ij Gledališka večera na korist Šoške-mu zakladu, ki sta bila nedavno napovedana, potem pa preložena, se izvršita prihodnjo soboto in nedeljo (14. in 15. julija) v veliki dvorani ljubljanskega Mestnega doma.

Ij Umrla je v deželni bolnišnici po dolgi mučni bolezni gospa Uršula Paulič, roj. Svete iz Male čolnarske ulice v 81. letu starosti. N. v m. p.!

Ij Prodaja moke za stranke. Moka se bode prodajala za stranke od četrtega dne 12. julija do vštete petka 20. julija. Na vsako izkaznico se dobi pol kg pšenične moke za kuho, kg po 66 v. in četrt kg fižola, kg po 72 v.

Ij Ostanek moke je napovedati zanesljivo v soboto 21. julija.

Ij Zahvala. Podpisani se najpriscrneje zahvaljujem g. poročniku Aleksandru Bokor, trensko skupin. poveljstvo št. 137 in vsemu moštvu, ki je preteklo soboto z največjo požrtvovalnostjo pomagalo pri gašenju požara ter mi tako rešilo hišo, da ni pogorela. — Franc Oven. Cesta v Mestni loč št. 4.

Ij Ušel je rjav lovski pes; ime mu je »Flotte«. Prosi se, da se odda proti nagradi, Dunajska cesta št. 29, I. nad. (Bavarski dvor).

Ij Razdelitev mesa na rumene izkaznice A in C. V četrtek, dne 12. julija, bo mesina aprovizacija ljubljanske razdeljevala v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice zaznamovane s črkama A in C goveje meso p 2 K kilogram. Določa se naslednji red: Rumene izkaznice s črko A dobe meso od tričetrt na 1. do 1., rumene izkaznice s črko C dobe meso od 1. do pol 2 štev. 1 do 150, od pol 2. do 2. št. 151 do 300, od 2. do pol 3. št. 301 do 450, od pol 3. do 3. št. 451 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 750, od pol 4. do 4. št. 751 do 900, od 4. do pol 5. št. 901 do 1050, od pol 5. do 5. št. 1051 do 1200, od 5. do pol 6. št. 1201 do 1350, od pol 6. do 6. št. 1351 do 1500, od 6. do pol 7. št. 1501 do 1650 in od pol 7. do 7. št. 1651 do konca. Vsaka stranka mora poleg rumene izkaznice prinesiti s seboj tudi rodbinsko izkaznico, katero je dobila pri zadnji krušni komisiji. Brez nove rodbinske izkaznice ne dobi nihče mesa. Pripravitel je drobšč.

Ij Umrl so v Ljubljani: Franciška Gorjanec, šivilja, 22 let. — Martin Borštnik, posestnik, 65 let. — Peter Jakopič, posestnik, 64 let. — Marija Smerčan, služkinja, 67 let.

Primorske novice.

Z državne železnice v Trstu. Prestavljen je revident Koch Jakob z državne železnice na dolenski kolodvor v Ljubljani; postajni mojster Vučić Ferdinand s postaje Prvačina k VI. oddelku ravnateljstva; državni želez. svetnik Aft Ernest s železniške vzdrževalne sekcije Novo mesto k železniški vzdrževalni sekciji Gorica II. kot predstojnik.

Na zaposlovalnem tečaju c. kr. goriških učiteljsku v Ljubljani so se izvršili zrelostni izpiti v času od dne 30. junija pa do dne 6. julija t. l. Proglaseone so bile za zrele nastopne kandidatinje: I. Redne gojenke: Bajčić Marica, Bras Marija, Černe Cirila (tudi z nemškim učnim jezikom), Dietz Mara (z odliko s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Doljak Olga, Dominko Olga, Dominko Marta, Furlan Elizabeta (s slovenskim ter z odliko z nemškim učnim jezikom), Komel Josipina, Križnič Vekoslava, Kumar Olga, Macarol Pavla, Mervić Marija (z odliko), Mlač Julija (tudi z nemškim učnim jezikom), Novak Marija, Oblokar Ljudmila, Peršič Alojzija, Podboj Berta, Rümmler Gizela (tudi z nemškim učnim jezikom), Schwarz Marija (tudi z nemškim učnim jezikom), Štiglič Ljuboslava, Šinigoj Rozalija, Tomšič Ana (z odliko), Vodopivec Marija, Žitko Ana. — II. Privatistinke: Čermak Božena, Čuk Marija, Franko Vida, Iskra Stanislava, Istenič Josipina, Meško Ilija, Močnik Katarina; Pehani Jadviga, Podboj Marija, Sever Vera, Turek Erna, Veninšek Marija in Zemljč Marija. — Razen navedenih sta napravili kandidatinji Sellak Ida in Taborsky Doroteja, ki imata že zrelostni izpit za italijanski učni jezik, dopolnilni izpit za nemški učni jezik, a absolvirana licejka Rismondo Marija dopolnilni izpit za ljudske šole z nemškim učnim jezikom. — Moških abiturientov ni bilo, ker so trije četrtoletniki tekom šolskega leta prebili pred odhodom v vojaško službovanje predčasni zrelostni izpit, namreč: Klebel Emerih, Pagon Josip in Klavara Fran; istotako švara Ivan, nekdanji gojenec goriškega učiteljskega, a sedaj v vojaškem službovanju.

Smrtna kosa. Umrla je v Lonjem v tržaški okolici gospa Josipina vdova Čok, Zupanova v visoki starosti 71 let. — V Rojanu je umrla gospa Marija Bandel, stara 62 let. — V ruskem ujetništvu je umrl Anton Žigon, zidar iz Renč.

Gospodarske beležke.

Rekvizicija. Kakor smo že svojedobno poročali, je tudi Jugoslovanski klub sklenil intervenirati v zadevi rekvizicije v južnih deželah. Izvršujoč ta sklep, je peljal te dni poslanec dr. Korošec deputacijo kluba k voditelju poljedelskega ministrstva vitezu Ertlu. Obravnavale so se rekvizicije sena, živine in mleka. Deputacija je tudi opozarjala na veliko škodo, ki jo prizadeva kranjski deželi retabliranje konj, ki jih pošilja dežela v posamezne kraje dežele. Slednjič je deputacija opozarjala, da svojeodobna cenitev množine žitnega pridelka pri posameznih posestnikih ne velja več, ker je letos vsled suše mnogo manj pridelka. Treba tedaj najti novo podlago. Deputacija je dobila prijazen odgovor in zagotovila. Sicer pa ni dvoma, da se bo vitez Ertl, ki je odkrit prijatelj kmeta, potegnil slejkoprej zanj, toda žalibog leži danes težišče v vseh teh zadevah pri ljudskem prehranjevalnem uradu t. j. pri ministru generalu Höferju.

Ce ne za vino v okraju Brežice. Dobili smo naslednji razglas okr. glavarstva v Brežicah: O priliki seje tuokrajne komisije za preskuševanje cen za šivilja, ki se je

vršila dne 12. maja 1917, so se določile kot vravnalne cene za vino dosedanjega pridelka enoglasno sledeče cene: Namizna vina 2-80 do 3-80 K, razvrstena (sortna) vina 3-80 K in čez od nakladne postaje.

Letina na Ogrskem. »Vilag« poroča, da bo po dosedanjih uspehih letošnja žitna letina mnogo boljša, nego se je pričakovalo. Samo ovsu bo manj. — »Ujsag« poroča, da bo letošnja vinska letina rekordna letina; boje se, da bo zmanjkalo posode za novo vino.

Protiv navajanju cen na Nemškem. Nemški državni urad za zelenjavo in sadje je izdal strog ukaz, da se zelenjava in sadje enakomerno razdeli med prebivalstvo. Trgovci, ki bi blago zadrževali, se sklicevali na prednaročila, oddajal posameznikom prekomerne množine ali zahteval višje cene, nego so uradno določene, bo na mestu aretirani in odvedeni pred preiskovalnega sodnika, obenem mu bodo takoj zaprli trgovino. Zapri bodo pa tudi vsakega kupovalca, ki bi ponudil ali plačal za blago višje cene, nego so določene.

Dva para čevljev na leto bo smel kupiti poslej vsak posameznik v Budimpešti (če jih bo tudi mogel, je seveda drugo vprašanje). Tudi za poprave b. potreba posebnega dovoljenja.

Prijetno presenečenje je priredil okr. svet v Mostu na Češkem naročnikom v okrajni vojni kuhinji, katerih je več tisoč. Ker je kuhinjska uprava nepričakovano prihranila precejšen znesek, bodo dobivali vsi naročniki teden dni brezplačno hrano.

Papirne steklenice za mleko že dolgo rabijo v Ameriki. Menda jih dobe sedaj tudi na Nemškem in pri nas.

Tudi v Opatiji so omejili električno razsvetljavo vsled pomanjkanja premoga

Vojni ukrepi Amerike.

Haag, 10. julija. Iz Washingtona se javlja: Veliko članov kongresa pritiska na to, naj se določbe o izvozu živil tako izpremene, da se bodo morali nevtalci pridružiti sporazumu. Vlada je dognala, da je dobila Nemčija čez Švedsko iz Amerike živila, papir, stroje in vojno blago in želi zato, naj se Švedski ustavi uvoz, dokler se ne bodo pogodili s Švedsko o dobavih Nemčiji.

Haag, 16. julija. Iz Washingtona: Pri prvem naboru so potrdili 677.000 mož; vpisali so 9.500.000 mož, ki jih bodo vpoklicali vse istočasno, da bodo lahko določili, v kakšni vrsti naj se jim nakaže služba. Najbrž bodo vpoklicani že v soboto.

Pri ljudeh, ki so pobiti, utrujeni, nezmožni za delo, katerim se pojavlja v železnicu in črevih znatno vnetje prebavnih snovih, oskrbi naravna »Franz-Josef«-grenčica zanesljivo, milo in naglo odprte telesa in urejeno prebavo, prostost kroženje krvi in zvišano zmoglost za delo in duševni napor.

Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože, tekem 3 dni s korenino in brez bolečin ne odpravi.

Ria-Balsam. Cena ločku z jamstvenim pismom K 1-75, 3 lončki K 4-50, 6 lonček K 7-50. Stotine zahvalnic in priznanj. Kemény, Kaschau (Kassa) L, poštni predal 12306 Ogrsko. 1012

dobivate

v specialni trgovini za milo

Milan Močever

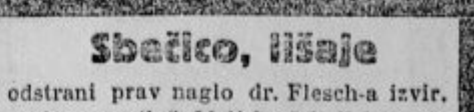
Ljubljana, sv. Petra cesta 30

Istotam tudi sveče, krema za čevlje, toaletna mila, pralni praški itd. na debelo in na drobno.

Mirna, stalna stranka brez otrok tšče za takoj ali s 1. septembrom

nemoblovanostanovanje

obstoječe iz ene ali dveh sob, kuhinje in drugih pritlikin v mestu ali zunaj mesta. Najraje z električno razsvetljavo. Prijazne ponudbe pod št. 10. Stalna stranka št. 49 na upravništvo »Slovenca«.

odstrani prav naglo dr. Flesch-izvir, »rujavo mazilo«. Mali lonček K 1-60, veliki K 3-— porcija za rodbino K 9-—. Zaloga za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marjina trg. 1520

Zahvala.

Podpisani se v imenu odbora v pomoč revnih kar najpriljubiteje zahvalim c. kr. okrajnemu glavarju bl. g. Dr. Friderik Mathias za tretjo zadnjo podporo visoke c. kr. deželne vlade.

Pomožni odbor v Bohinjski Bistrici
dne 9. julija 1917.

Frančišek Žvan
županik-načelnik

Službe išče književodja in organist

star 30 let, oženjen, vojašine prost, pri posojilnici v kakem večjem kraju na Kranjskem ali Štajerskem, zmožen bilanciranja in vseh v to stroko spadajočih del z 8 letno prakso in z dobrimi spricavali. Poleg tega bi prevzel tudi službo občinskega tajnika. Absolviral „Orglarsko solo“ in „Glasbeno matico“ v Ljubljani in je zmožen poučevati pevsko društvo ter godbo na pihal in lok. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod šifro: Marljivost 1567.

Po Najvišjem poveljenju H. G. ces. in kralj. Apost. Veličanstva.

32. c. kr. državna loterija

za vojnokrbstvene dobrodelne namene.

Ta denarna loterija ima
21.146 dobikov v gotovem denarju v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobiček znaša 200.000 kron.

Zrebanja bo javno na Dunaju dne 26. julija 1917.
Srečka stane 4 krone! — Srečka stane 4 krone!

Srečke se dobivajo pri oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtsstrasse 5, po loterijah, trafikah, pri davčnih poštah, brzojavnih in železniških uradih, pri menjalnicah itd. Igralni načrti za kupce srečk zastoj. Srečke se pošiljajo poštne prosto.

Od c. kr. generalnega ravnateljstva drž. loterije
(oddelek za dobrodelne loterije). 1575

Službo želi premeniti vojašine prost oženjen

organist-cecilijanec

Poleg tega sprejme tudi tajništvo ali kaj podobnega. Cenjene ponudbe na upravnštvo „Slovenca“ pod šifro „Vojne razmere“ 1692.

Kupi se

damsko kolo

dobro ohranjeno. Plačilo na željo tudi v blagu po dogovoru. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod „Lira 1693.“

Na graščini Černelo

pošta Dob pri Domžalah se prodaja več visoko-močnih

kraju

pinčavške pasme v starosti 4—5 let.

Naprodaj je konj pri L. Rogelj, Vrhnika.

Proda se več novih

kmetijskih strojev

slovite tovarne „Umrath“ kakor mlatilnice, vrtila (gepelni), slamočeznice, čistilniki, mlinci za grozdje, siskalnice za vino, travniške brane in drugi poljedelski stroji.

Franz Hittl, Ljubljana, Martinova c. 2.

Trgovsko

pomočnico

dobro prodajalko, sprejme JOS. ERRATH, trgovina mešanega blaga v Mokronogu, Dolenjsko

Kupiti
želim
malo

kmečko hišico na Kranjskem z nekaj njivicami in travnikom, pri kateri bi se lahko redilo eno kravo. Želi se tudi nekaj gozda za steljo. Ponudbe sprejema uprava „Slovenca“ pod števil. 1593.

Magister, magistra ali nediplomirani asistent

se takoj sprejme za lekarno v Stubici. Obširne ponudbe na:

E. V. Feller, Zagreb, Jurjevska 31-A.

Pisarna dr. Josipa Furlana

odvetnika v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, je med sodnimi počitnicami, to je v času od 15. julija do 25. avg. 1917 odprta samo od 8. jutraj do 2. ure popoldne.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice
sprejema zavarovanja na doživljenje in smrt, otroški dot., rentna in ljudska, neznodna in jamstvena zavarovanja
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1914. K 173.490.838—
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48.732.022-76
V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432.232-66

Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje, veljavno za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastoj in poštine prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.
Marije Terezije cesta št. 12.

Zahvala.

Za izraze sočutja povodom prebride izgube našega ljubljene soproga, očeta, sina, oziroma brata, gospoda

Janeza Sajovica

izrekamo našo presrčno zahvalo.

Prisrčna hvala čast. gosp. župniku Brešarju in čast. gosp. kaplanu Kreču za nepozabnemu rajniku med boleznijo izkazano tolažbo.

V Velesovem, dne 11. julija 1917.

Globoko žalujoči ostali.

Neizmerno užaloščeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naš predobri oče, oziroma brat, stari oče in svak, gospod

Alojzij Novak

c. kr. šolski ravnatelj v pokoju

danes ob 4. uri popoldne v starosti 65 let hipoma preminul.
Telesni ostanki predragega rajnega se prenesejo v torek, dne 10. t. m. ob 5. uri popoldne na pokopališče k sv. Križu v Idriji.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Barbare.

Idrija, Wörgl, Hamburg, Tyne.

Leopoldina Novak roj. Vidic,
soproga.

Julij, Oskar, Viktor, Franc, Jelko,
sinovi.

Paula Schawill, roj. Novak, Milena,
Dragica Novak, hčere.

Darinka Božič,
vnukinja.

Filip Vidic,
svak.

Marija Hanxmann, roj. Novak — Josipina Šušteršič roj. Novak — Oskarja Novak — Sofija Brakac, roj. Novak, sestre.

Franc Novak,
brat.

Pozor!

Pozor!

Mizarji

ki bi bili pripravljeni prevzeti izvršitev pohištva: različne omare, kredence, postelje, nočne omarice ter drugo pohištvo. Le mojstri, ki imajo svoje delavnice, naj pošljejo svoje naslove na poštni predal 144, Ljubljana. 1678

Išče se samostojen

poslovodja

da vodi knjigarno in trgovino s papirjem v Sarajevu. Reflektanti ali reflektantinja naj z označbo referenc pošljejo svoje ponudbe na

upravo „Hrvatskega Dnevnika“ v Sarajevu.
(Moški reflektanti morajo biti prosti vojašine.)

C. in kr. dvorni založniki

A. ZANKL SINOVI

Ljubljana

Rešljeva cesta 1.

Marijin trg 1.

priporoča vse vrste oljnatih, suhih in fassadnih barv, mavca, prašnega olja za tla, strojnega olja, mast za usnje, kolo-maza, čopičev, steklarskega kleja in vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Seznami na razpolago.